

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

**ANDRE JOLIVET'İN CHANT DE LINOS
ESERİNİN İNCELENMESİ**

SANATTA YETERLİK ESER METNİ

Pamir KOLAT

Müzik Anasanat Dalı

Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Programı

Tez Danışmanı: Prof. Ayla ULUDERE

HAZİRAN 2024

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

**ANDRE JOLIVET’NİN CHANT DE LINOS
ESERİNİN İNCELENMESİ**

SANATTA YETERLİK ESER METNİ

Pamir KOLAT

Müzik Anasanat Dalı

Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Programı

Tez Danışmanı: Prof. Ayla ULUDERE

HAZİRAN 2024

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- ücret karşılığında başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

Pamir KOLAT

ÖNSÖZ

André Jolivet'nin (1905-1974), 20. yüzyılın en önemli Fransız bestecilerinden biri olup, çağdaş klasik müzik dünyasında belirgin bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Jolivet'nin müzik tarzı, modern teknikler ve estetikle harmanlanmış olup, deneysel ve yenilikçi unsurları içerirken, aynı zamanda Fransız müzik gelenekleri ve evrensel müzik öğelerine de göndermelerde bulunmuştur. Bu çalışmada, Jolivet'nin *Chant de Linos* adlı eserinin müzikal analizi, performans ve çalışma teknikleri, dönemin sanatsal ve müzikal bağlamında eserin yaratılış süreci ile Jolivet'nin bu eser üzerindeki düşünsel arayışlarının açıklanması amaçlanmaktadır. Eserin yazıldığı dönemdeki müzikal akımlar, toplumsal ve kültürel bağlam ile Jolivet'nin sanatsal etkileşimlerinin eserin müzikal tarzı ve estetik anlayışı üzerindeki etkileri, çalışma önerileri ile birlikte incelemenin odak noktası olacaktır. Eserin yazıldığı dönemin müzikal akımları, toplumsal ve kültürel bağlamı ile Jolivet'nin *Chant de Linos* eserini bestelediği dönemdeki sanatsal etkileşimleri ve bu unsurların Jolivet'nin müzikal tarzı ve estetik anlayışı üzerindeki etkileri ve bu bağlamda eser için çalışma önerileri incelemenin odak noktasını oluşturacaktır. Jolivet ve onun müziğinin, çağdaş müzik literatüründeki yerini ve etkisini daha iyi anlamakla beraber eserin performansı için çalışma önerileri sunulması hedeflenmektedir.

Bu eser metni çalışmasında bana destek olan ve bu süreçte bana yol gösteren değerli danışmanım Prof. Ayla ULUDERE'ye, saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. İlke BORAN ve Doç. Ebru Mine SONAKIN ÇELİKER'e, eğitim hayatım boyunca bana yardımcı olan ve katkı sağlayan bütün hocalarıma, çalışmalarım boyunca yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarıma ve her zaman yanımda olup beni sonsuz destekleyen çok sevgili ailem, kardeşim Volga KOLAT, annem Ceyhan GEDİK ve babam Savaşeri KOLAT'a teşekkürlerimi borç bilirim.

Haziran 2024

Pamir KOLAT

ANDRE JOLIVET’NİN CHANT DE LINOS ESERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, André Jolivet’nin *Chant de Linos* adlı eserini tarihsel, anlamsal ve çalım teknikleri açısından inceleyerek eseri icra etmek veya araştırmak isteyenler için Türkçe bir kaynak oluşturmaktır. Bu amaçtan yola çıkarak genel tarama yöntemi ile doküman analizi yöntemlerinin kullanıldığı bu çalışmada, ilk olarak bestecinin yaşadığı dönem ve etkilendiği akımlar, 20. yüzyıl flüt repertuarında Boehm sistemi flütün yeri ve mitoloji kaynaklı eserler, Jovilet’nin Fransız müziğindeki yeri, bestecinin esin kaynakları ve flüt için bestelediği eserler mevcut literatürden araştırılarak sunulmuştur. Ardından *Chant de Linos* adlı eserin notası doküman olarak müziksel öğeler ve flüt çalım teknikleri açısından incelenmiştir. Yapılan literatür taramasında özellikle bu eseri inceleyen başka bir Türkçe kaynağa rastlanmamıştır. Sonuç olarak, bestecinin gerçeküstücü akımdan etkilendiği, eserlerinde mitoloji ve büyü konularına yer verdiği, *Chant de Linos* adlı eserinde Linos adlı, şarkı söyleyen mitolojik bir karakterin hayatını anlatan bir hikâyeyi kendi hayatından hikayelerle bağ kurarak betimlediği görülmüş, eserde yer alan flüt teknikleri belirlenerek gerekli görülen çalım önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Flüt, André Jolivet, Chant de Linos, Fransa.

ANALYSIS OF ANDRÉ JOLIVET'S CHANT DE LINOS

ABSTRACT

This research aims to analyze André Jolivet's *Chant de Linos* in terms of historical, semantic, and playing techniques and to create a Turkish resource for those who want to perform or research the piece. Based on this purpose, in this study, in which general scanning method and document analysis methods are used, first of all, the period in which the composer lived and the movements he was influenced by, the place of the Boehm system flute in the 20th-century flute repertoire and works originating from mythology, the place of Jolivet in French music, the inspirations of the composer and the flute. The works that he composed for this purpose were researched from the existing literature, and the data obtained were presented. Then, the notation of the piece *Chant de Linos* was examined as a document in terms of musical elements and flute playing techniques. No other Turkish source examining this work was found in the literature review. As a result, it was seen that the surrealist movement influenced the composer, included mythology and incantation in his works, and in his work named *Chant de Linos*, he depicted a story about the life of a singing mythological character named Linos by connecting with stories from his own life.

Keywords: Flute, André Jolivet, Chant de Linos, France.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	ix
İÇİNDEKİLER	xi
TABLO LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
2. 1940'LARIN FRANSA'SINDA ÇAĞDAŞ MÜZİK DÜNYASI VE İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİ VE SONRASI ESTETİK ANLAYIŞI.....	5
2.1. 1940'ların Fransa'sında Çağdaş Müzik Dünyası.....	5
2.2. İkinci Dünya Savaşı Dönemi ve Sonrası Estetik Anlayışı.....	6
2.3. André Jolivet'nin Hayatı.....	8
3. 20. YÜZYILDA FLÜTÜN KULLANIMI VE FLÜT İÇİN YAZILMIŞ MİTOLOJİ KAYNAKLI ESERLER.....	13
3.1. Boehm Sistemdeki Flüt ve Eserlerdeki Kullanımı.....	13
3.2. Mitoloji Kaynaklı Flüt Eserleri.....	14
4. A. JOLIVET'NİN FRANSTZ MÜZİĞİNDEKİ YERİ.....	19
5. A. JOLIVET'NİN ESİN KAYNAKLARI VE FLÜT İÇİN YAZDIĞI ESERLER	21
5.1. Bestecinin Esin Kaynakları	21
5.2. Jolivet'nin Flüt İçin Bestelediği Eserler.....	23
5.2.1. <i>Cinq incantations</i>	24
5.2.2. <i>Incantation</i>	25
5.2.3. <i>Petite suite pour flute, alto et harpe</i>	26
5.2.4. <i>Pastorales de Noel-Trio</i>	27
5.2.5. <i>Chant de Linos</i> (flüt ve piyano için).....	28
5.2.6. <i>Chant de Linos</i> (flüt, keman, viyola, keman ve arp için)	29
5.2.7. <i>Concerto pour flute et orchester a cordes</i>	29
5.2.8. <i>Cabrioles</i>	30
5.2.9. <i>Fantaisie-Caprice</i>	30
5.2.10. <i>Sonat</i>	31
5.2.11. <i>Sonatine pour flute et clarinette</i>	32
5.2.12. <i>Alla rustica divertissement</i>	33
5.2.13. <i>Suite en concert pour flute et percussion</i>	33
5.2.14. <i>Ascetes: Cinq pieces</i>	34
5.2.15. <i>Pipeaubec</i>	36
5.2.16. <i>Une minute trente</i>	36
6. CHANT DE LINOS İNCELEMESİ.....	39
6.1. <i>Chant de Linos</i> Eserinin Dayandığı Mitolojik Unsurlar	41
6.2. Eserin Form Özellikleri.....	42
6.3. <i>Chant de Linos</i> Eserinin Yorumu İçin Çalışma Teknikleri ve Yorumla İlişkin Öneriler	48

7. SONUÇ	57
KAYNAKLAR.....	61
ÖZGEÇMİŞ.....	65

TABLO LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 3.1: 1880 sonrası mitoloji konulu flüt eserleri.....	15
Tablo 5.1: André Jolivet'nin flüt için bestelediği eserler.....	24
Tablo 5.2: <i>Cinq incantations</i> bölümleri.....	24
Tablo 5.3: <i>Cinq incantations</i> mevcut kayıtları.....	25
Tablo 5.4: <i>Incantation: pour que l'image devienne symbole</i> mevcut kayıtları.....	26
Tablo 5.5: <i>Petite suite pour flute, alto et harpe</i> mevcut kayıtları.....	26
Tablo 5.6: <i>Pastorales de Noël</i> bölümleri.....	27
Tablo 5.7: <i>Pastorales de Noël</i> mevcut kayıtları.....	28
Tablo 5.8: <i>Concerto pour flute et orchester a cordes</i> mevcut kayıtları.....	29
Tablo 5.9: <i>Cabrioles pour flute et piano</i> mevcut kayıtları.....	30
Tablo 5.10: <i>Fantaisie-Caprice</i> mevcut kayıtları.....	31
Tablo 5.11: <i>Sonate</i> mevcut kayıtları.....	32
Tablo 5.12: <i>Sonatin</i> mevcut kayıtlar.....	32
Tablo 5.13: <i>Alla Rustica: divertissement</i> mevcut kayıtlar.....	33
Tablo 5.14: <i>Suite en concert pour flute et percussion</i> mevcut kayıtlar.....	34
Tablo 5.15: <i>Ascetes: Cinq pieces</i> bölümler.....	35
Tablo 5.16: <i>Ascetes: Cinq pieces</i> mevcut kayıtlar.....	35
Tablo 5.17: <i>Pipeaubec: Two pieces</i> mevcut kayıtlar.....	36
Tablo 5.18: <i>Une minute-trente</i> mevcut kayıtlar.....	37
Tablo 6.1: <i>Chant de Linos</i> mevcut kayıtlar.....	40

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: A. Schoenberg'in Aralık 1927 tarihli konser afişi.	11
Şekil 2.2: Paris, Varenne 59. Caddede bulunan André Jolivet levhası.....	12
Şekil 5.1: La Jeune France topluluğu.	21
Şekil 5.2: İkinci Dünya Savaşı sırasında asker olan Jolivet (1940).....	22
Şekil 5.3: <i>Pastorales de Noël</i>	27
Şekil 6.1: <i>Chant de Linos</i>	41
Şekil 6.2: <i>Chant de Linos</i>	45
Şekil 6.3: <i>Chant de Linos</i> , A.	46
Şekil 6.4: <i>Chant de Linos</i> , B.	46
Şekil 6.5: <i>Chant de Linos</i> , F.	47
Şekil 6.6: <i>Chant de Linos</i> , L.	47
Şekil 6.7: Marcel Moyse <i>Ecole de L'articulation</i> Egzersiz No: 6.	48
Şekil 6.8: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No:1.	48
Şekil 6.9: Philippe Bernold <i>La Technique d'Embouchure</i> Egzersiz No: 64.	49
Şekil 6.10: Philippe Bernold <i>La Technique d'Embouchure</i> Bölüm:4, Egzersiz No: 63.	49
Şekil 6.11: <i>Chant de Linos</i> 2., 5. ve 8. Ölçüler.	49
Şekil 6.12: Marcel Moyse <i>De La Sonorite</i> sf. 10.	50
Şekil 6.13: Philippe Bernold <i>La Technique d'Embouchure Vocalise</i> :8.	50
Şekil 6.14: Philippe Bernold <i>La Technique d'Embouchure</i> Bölüm:4, Egzersiz:1. ..	51
Şekil 6.15: Reichert <i>7 Exercices Journaliers</i> , No:1.	51
Şekil 6.16: Marcel Moyse <i>De La Sonorite</i> sf. 6.	52
Şekil 6.17: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No: 9.	53
Şekil 6.18: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No: 10.	53
Şekil 6.19: <i>Chant de Linos</i> 111. ölçü.	54
Şekil 6.20: <i>Chant de Linos</i> 224 ve 225. ölçüler.....	54
Şekil 6.21: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No:11.	55
Şekil 6.22: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No:7.	55
Şekil 6.23: <i>Chant de Linos</i> 227. Ölçü.	56

1. GİRİŞ

20. yüzyıl İki Dünya Savaşı ile başlamış olmasına rağmen sanat ve müzik açısından oldukça önemli ve dönüştürücü bir dönemdir. Bu dönemde sanatçılar, geleneksel normlara meydan okuyarak yeni ifade biçimleri ve teknikler keşfetmişlerdir. İnsan yaşamını doğrudan etkileyen gelişmelerle birlikte düşünce sanat alanlarında da yeni çağ insanının ihtiyaçlarına cevap verebilecek gelişmeler yaşanmıştır. Modern sanatın çeşitli akımları ortaya çıkmış olup, sanatçılar deneysel yaklaşımlarla sınırları zorlamışlardır. Sanatta, izlenimcilik, post-izlenimcilik, ekspresyonizm, kübizm, dadaizm, sürrealizm, soyut dışavurumculuk, pop art gibi farklı akımlar etkili olmuştur. Çağdaş müzik olarak nitelendirilen 20. yüzyıl müziği ise her ne kadar önceki dönemlerden çok daha farklı temeller üzerine inşa edilse de tamamen bağımsız kalmayıp onlardan beslenmeyi sürdürmüştür. Cavidan Selanik'e göre 20. yüzyıl müziği Debussy ile başlatılır; 1918'den sonraki bütün yeni akımların kaynağı Debussy'dir (Selanik, 1996, s. 255).

Debussy'nin izlenimci müziği her ne kadar oldukça yenilikçi ve sonrası için ilham kaynağı olsa da aslında geçmişinde hazırlayıcıları olan ve öncesiyle bağlantılarını tamamen koparmayan bir müziktir. Önceki dönemlerle olan bağ ancak Arnold Schoenberg (1874-1951) ile kırılmıştır (Boran ve Yıldız Şentürkmez, 2007, s. 275). Schoenberg'in on iki ton müziği birkaç yüzyıldır süre gelen tonal geleneği alt üst etmiştir. On iki ton müziği her ne kadar geleneğin dışına çıkma konusunda öncü olsa da tempore sistemi kullanmaya devam etmiştir. Tınının sorgulanmasını ilk ortaya koyan kişi ise Edgard Varèse'dir (1883-1965).

Varèse musiki yaratıcılığında yalnızca çalgıların sağladığı sınırlı bir tını dünyası ile yetinilmeyip çevremizdeki bütün seslerden yararlanılması yolunda girilen ve elektronik gereçlerden yararlanarak musiki yapılması sonucuna varan çalışmaların öncüsüdür (Mimaroglu, 1970, s. 223).

On iki ton ile birlikte 20. yüzyılda ortaya çıkan diğer müzik anlayışı ve akımları arasında; izlenimcilik (19. yüzyılın ikinci yarısı, ışığın ve anlık izlenimlerin önemini

vurgular), gelecekçilik (fütürizm-20. yüzyılın başları, hareket, hız ve teknolojiye odaklanır), gerçeküstücülük (sürrealizm-1920'lerin başları, bilinçaltı dünyasını ve rüyaların etkisi altında gerçeküstü imgeleri kullanır), yeni klasikçilik (özellikle 20. yüzyılın ilk yarısı, antik dönem sanatına ve formlarına geri dönüş yapar), minimalizm (1960'lar, azaltılmış formlar ve basitleştirilmiş ifadelerle çalışır), elektronik müzik (20. yüzyılın ikinci yarısı, elektronik ses kaynakları ve teknolojik yeniliklerle müzik yapar), folklorizm (genellikle 20.yüzyılın ikinci yarısı, yerel geleneklere, kültüre ve folklorik motiflere dayanır) vardır (İlyasoğlu, 2009, s. 211-275).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu yüzyılda tüm çalgılarda belli gelişmeler olmuştur. Üflemeli çalgılardaki en büyük gelişim ise Theobald Boehm'ün (1794-1881) flüt için geliştirdiği mekanizma ile gerçekleşir (Say, 1997, s. 273). Boehm sistemi flütlerin yaygınlaşması 20. yüzyıl flüt müziğini de doğrudan etkilemiştir. Bu sistem flütlerinin sağladığı değişik ses tını ve efektleri 20. yüzyıl bestecilerinin bu çalgıya yönelmesini sağlamıştır. 1930'lardan itibaren flüt için pek çok eser bestelenmiştir (Levine ve Mitropoulos-Bott, 2002, s. 8).

André Jolivet, 20. yüzyılın en önemli Fransız bestecilerinden biri olup, çağdaş klasik müzik dünyasında belirleyici bir rol oynamıştır. İkinci Dünya Savaşı öncesi doğmuş olup, müzik kariyeri savaş sonrası dönemde gerçekleşmiştir (Ross, 2007, s. 110-135). Jolivet'nin müzik tarzı, modern teknikler ve estetikle birlikte harmanlanmış, deneysel ve yenilikçi öğeleri içerirken aynı zamanda Fransız müzik geleneklerine ve evrensel müzik öğelerine de atıfta bulunmuştur (Griffiths, 2010, s. 34-58). Besteci, çok çeşitli müzik eserleri yaratmıştır. Bu eserler arasında orkestra, oda müziği, solo enstrüman performansları ve vokal parçalar yer almaktadır.

Bu çalışmada, *Chant de Linos* eserinin müzikal analizi, çalım/çalışma teknikleri, dönemin sanatsal ve müzikal bağlamı içerisinde eserin yaratılış süreci ve Jolivet'nin eser üzerindeki düşünsel arayışlarının açıklanması hedeflenmiştir. Flüt için bestelenen eserler arasında önemli bir yeri olan *Chant de Linos* adlı eserin derinlemesine analizi yapılmış, eserin müzikal özellikleri, bestecinin fikirleri ve eserin sanat tarihi ve müzik tarihi açısından taşıdığı önemi ortaya konulmuştur.

Eserin yazıldığı dönemin müzikal akımları, toplumsal ve kültürel bağlamı ile Jolivet'nin *Chant de Linos* eserini bestelediği dönemdeki sanatsal etkileşimleri ve bu unsurların Jolivet'nin müzikal tarzı ve estetik anlayışı üzerindeki etkileri de incelenmiştir. Araştırmada, Jolivet ve müziğinin çağdaş müzik literatüründeki yeri ve

etkisinin daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır. Bunlara ek olarak eser için çalışma önerileri verilerek eseri çalışacak bireyler için Türkçe kaynak olarak literatüre kazandırılması bakımından önem taşımaktadır.

2. 1940'LARIN FRANSA'SINDA ÇAĞDAŞ MÜZİK DÜNYASI VE İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİ VE SONRASI ESTETİK ANLAYIŞI

20. yüzyılın ilk yarısında müzikteki algılayış ilk önce İzlenimcilik (Empresyonizm), daha sonra Anlatımcılık (Ekspresyonizm), ve daha sonralarında ise, Folklorizm (folk müziğinden yararlanma), İki tonluluk, Çok tonluluk, Yeni-klasikçilik (Neo Klasisizm), On İki Ton müziği, Mikrotonal müzik, işlevsel müzik, Bütünsel örgütlenme, rastlantısal müzik ya da deneysel müzik, somut müzik, elektronik müzik ve ritmik modülasyon müzik gibi yeni akımlarla olarak ortaya çıkmıştır (Kaygısız, 1999, s. 134).

Modernizm ve müzik ilişkisi üzerine sürdürülen tartışmalarda, Frankfurt Okulu ve özelinde Adorno'nun II. Viyana Okulu bestecileriyle -Arnold Schoenberg, Alban Berg, Anton Webern- yakın ilişkisi dikkate değerdir. Müzikte modernizmin görünürlüğü ya da tasviri de çoğunlukla bu besteciler ve geliştirdikleri On iki ton tekniği (dodecaphony/dizisellik/serializm) ile tanımlanmıştır.

2.1. 1940'ların Fransa'sında Çağdaş Müzik Dünyası

Çağdaş müzik, 20. yüzyılın ortalarında, özellikle de 1940'larda Fransa'da önemli bir evrim geçirmiştir. Bu dönemde müzik, yeni ve deneysel kompozisyon tekniklerinin uygulandığı bir araştırma alanına dönüşmüş ve bu durum, müziğin akademik çevrelerde daha derinlemesine incelenmesine yol açmıştır. 1940'ların Fransa'sı, müzikal açıdan bir dönüm noktasıdır. Bu dönemde, geleneksel estetik yaklaşımların sınırları zorlanmış ve müziğin hem teknik hem de felsefi olarak, yeni sınırlara genişletilmesiyle çağdaş müzik büyük bir değişim yaşamıştır (Griffiths, 2010, s. 34-58).

Bu dönemde, İkinci Dünya Savaşı'nın getirdiği travma ve toplumsal değişimler, müzikal anlatımın ve bestecilik pratiğinin de yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Besteciler, geçmişin geleneğinden kopma ve yeni teknik ve estetik yaklaşımlar geliştirme ihtiyacını hissetmişlerdir. Bu durum, çağdaş müzikte yeni bir çığır açmıştır (Ross, 2007, s. 110-135).

1940'ların çağdaş Fransız müziği, Olivier Messiaen (1908-1992), Pierre Boulez (1925-2016) ve André Jolivet gibi öncü bestecilerin eserleriyle tanınır. Bu besteciler, kendi müziklerinde yeni teknikler ve estetik yaklaşımlar geliştirerek deneyselliği teşvik etmişlerdir. Müzikal form ve yapıyı yeniden düşünmüşler ve müziğin geleneksel sınırlarını genişletmişlerdir. Örneğin, Messiaen, ritim ve melodiye dair yenilikçi teknikler geliştirirken, Boulez, serbest serializm (geleneksel kurallara bağlı olmayan kompozisyon tekniği), dodekafonik müzik (doğrudan 12 tonlu seriye dayanan bir teknik), yeni timbral (geleneksel enstrümanların ötesindeki yeni ve deneysel sesleri ifade eden teknik) ve tekstürel (monofonik, polifonik ve homofonik) yaklaşımlarla dikkat çekmiştir. Jolivet ise, deneysel ve yenilikçi yaklaşımıyla çağdaş müziğin gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur (Harvey, 1999, s. 12-36). 1940'ların Fransız çağdaş müziği, Musique Concrète ve Serializm gibi bazı önemli müzikal hareketlerin başlangıcını simgeler. Musique Concrète, gerçek dünyadan alınan seslerin manipüle edildiği bir müzik türü olup, Pierre Schaeffer (1910-1995) öncülüğünde ortaya çıkmıştır. Öte yandan, Serializm (veya dodekafonik müzik) total serializm konseptini geliştiren Boulez ve Messiaen gibi kompozitörlerin eserlerinde önemli bir rol oynamıştır (Whittall, 2008, s. 1-25).

1940'ların Fransa'sında çağdaş müzik anlam ve biçim açısından ciddi bir dönüşüm geçirmiştir. Çağdaş müzik, yalnızca teknik ve estetik yenilikleriyle değil, aynı zamanda sosyal ve politik durumun etkisiyle şekillenen derin düşünsel ve felsefi gelişmeler de göstermiştir.

2.2. İkinci Dünya Savaşı Dönemi ve Sonrası Estetik Anlayışı

İkinci Dünya Savaşı, 20. yüzyılın en karanlık ve en dönüştürücü olaylarından biri olup, tarih ve kültürel anlamda da dönüm noktası olaylarından biri olmuştur. Bu travmatik deneyim, sanatın her alanında olduğu gibi, klasik müzik dünyasında da belirgin bir etki yaratmıştır. Dünya genelinde büyük değişimlere sebep olmuş ve bu değişimler sanat ve müzik dahil birçok disiplin üzerinde etkili olmuştur. Savaş sonrası dönem, müzikal estetik anlayışın yeniden tanımlanmasını beraberinde getirmiş, sanatta ve müzikte radikal bir dönüşümün başlangıcı olmuştur (Harvey, 1999, s. 12-36). Bu dönemde, estetik anlayış, savaşın dehşetinin ardından, savaşın yol açtığı yıkım ve insanlığın derin acılarına tepki olarak değişmiştir. Soyut dışavurumculuk, sürrealizm, pop sanatı ve daha birçok hareket bu dönemde ortaya çıkmış ve sanatsal ifadenin

normlarını yeniden şekillendirmiştir. Sanatçılar ve müzisyenler geleneksel estetik normlardan sıyrılmaya ve yeni sanatsal ve müzikal diller yaratmaya başlamışlardır (Fineberg, 1999, s. 98-120).

Sanat dünyasında bu dönemin en belirgin örneği soyut dışavurumculuktur. Bu hareket, sanatın özgürlüğünü ve kişisel ifadeyi vurgulayan ve resmin objektif gerçekliğinden uzaklaşan bir yaklaşımdır (Anfam, 1990, s. 98-120). İkinci Dünya Savaşı sonrası sanatçılar, yaşanan travmaları anlatma ve insan ruhunun derinliklerine inme ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu dönemde sanatta soyutlama, duygusal gerçekliği ve iç dünyayı ifade etmek için en uygun araç olarak görülmüştür. Müzik dünyasında da benzer bir dönüşüm yaşanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında, çağdaş besteciler daha önce hiç denenmemiş teknikler ve yapılar denemeye başlamışlardır. Bu dönemde, Serializm, Aleatorik müzik, Elektronik müzik ve Müzik Concrète gibi önemli müzikal hareketler ortaya çıkmıştır (Morgan, 1991, s. 213-237).

Özellikle Müzik Concrète, savaşın sona ermesinin ardından gelişen teknolojiye ve deneysel ruha dayalı olarak ortaya çıkmıştır. Pierre Schaeffer tarafından icat edilen bu yaklaşım, doğal ve endüstriyel seslerin kaydedilmesi ve manipüle edilmesine dayanmış olup, müzikal yapıları ve ses algısını tamamen yeniden düşünme imkanı sunmuştur (Holmes, 2008, 76-98). Benzer şekilde, serializm, müziği matematiksel bir düzene sokma eğilimindeydi. Bu yaklaşım, belirli bir dizi notanın bir eserde tüm diğer notaların öncesine geçmesini önlemişti. Bu, müzikte rastgelelik ve özgürlüğü savunan Aleatorik müzik hareketinin tam zıttıydı (Grant, 2001, s. 35-59).

Serializm, dodekafoni ve total serializm, bu dönemin belirleyici özelliklerinden olmuştur. Besteciler, Arnold Schoenberg'ün on iki ton tekniklerini daha da ileri taşıdılar ve tüm müzikal parametrelerin, ritim, dinamik, ton yüksekliği, seri organizasyona tabi olduğu total serializmi benimsemişlerdir. Bu, Olivier Messiaen ve öğrencisi Pierre Boulez gibi önemli Fransız bestecilerin eserlerinde görülmüştür (Whittall, 2008, s. 1-25).

Ayrıca, Amerikalı besteci John Cage (1912-1992) gibi döneminin önemli figürleri, müzikte rastlantısallığı ve sessizliği vurgulayan radikal yaklaşımlar sunmuşlardır. Cage'in "4'33'" adlı eseri, hiçbir nota çalmadan geçen dört dakika otuz üç saniyelik bir performansı içerip, böylece dinleyicinin dikkatini çevresel seslere ve sessizliğin kendisine çekmiştir (Nyman, 1999, 23-47).

İkinci Dünya Savaşı ve sonrası dönem sanat ve müzik estetiğinde derin ve kalıcı değişiklikler getirmiştir. Bu dönem hem sanatta hem de müzikte yeni bir özgürlük ve deneysellik çağının başlangıcı olmuş olup bu değişimler bugünkü modern ve çağdaş sanat ve müzik dünyasını şekillendirmeye bu bağlamda devam etmiştir.

2.3. André Jolivet'nin Hayatı

20. yüzyıl flüt repertuarına 16 solo ve eşlikli flüt eseri kazandırarak önemli bir yer edinen Fransız besteci André Jolivet, gerçeküstücülük ve gelecekçilik akımlarından etkilenmiştir. Jolivet, aynı zamanda Edgard Varèse'in de öğrencisidir (Colosimo, 2001, s.4).

André Jolivet, 8 Ağustos 1905 tarihinde Paris'te Montmartre'nin Vesigny sokağında sanatçı bir anne babanın çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Annesi Madeleine Perault (1874-1936) piyanist, babası Victor-Ernest (1869-1954) ise ressamdır (Colosimo, 2001, s.4).

Küçük yaşta annesi tarafından piyano dersleri almaya başlayan Jolivet, daha sonra Francis Casadesus (1870-1954) ile piyano ve solfej çalışmıştır. Ailesi Jolivet'nin sanat ve müziğe olan ilgisini fark etmiş ve bu ilgisini teşvik etmiş olmalarına rağmen finansal gücün daha önemli olduğuna inandıkları için öğretmen olması için cesaretlendirmiş ve onu öğretmen okuluna göndermişlerdir (Collier, 2016, s. 5). Ailesinin isteği olan öğretmenlik sertifikasını daha sonraki yıllarda alacak olan Jolivet 14 yaşına geldiğinde çello ve resim dersleri almış olup, seçimini sanat hayatıyla devam ederek yapmıştır.

Bu dönemde armoni ve müzik teorisi dersi almak istediği *Notre-Dame de Clignancourt*'da koro şefi olan Abbé Aimé Théodas ile tanışmış olup, armoni ve müzik teorisi dersleri almaya başlamıştır (Raudsepp, 1980, s. 9). Eğitimleri esnasında hocası Theodas ile birlikte H. Schütz (1585-1672), G. P. Palestrina (1525-1594), C. Monteverdi (1567-1643), J. S. Bach (1685-1750) ve W. A. Mozart'ın (1756-1791) ayin şarkılarının müziklerini keşfetmiştir.

Daha sonraları üyesi olmak isteyeceği ve sıkça gitmeye devam edeceği Comédie-Française'e (Fransa'da bir devlet tiyatrosu) 1917 yılında ilk kez gitmiştir. Comédie-Française topluluğunun bir üyesi olmak amacıyla diyaloglar ve şiirler yazdığı, setler ve karakterlerle dolu bir tiyatro metni hazırlamıştır. Daha sonraki yıllarda bu metin ve

şiiirlerin bir kısmını müziğe dökmüş olup ilk müzik parçası olan *Romance Barbare*'yi (*Barbar Romansı*'nı) yazmıştır.

1918 yılında amcası Charles Pérault'un ders verdiği *École supérieure Colbert*'te (*Colbert Akademisi*) öğrenci olmuştur. Jolivet, 1919'da Tanrıbilimci Pierre Teilhard de Chardin'in (1881-1955) *La puissance spirituelle de la matière* adlı yazısını okuduğunda yaşama dair çok önemli şeyler keşfettiğini ifade eder. Yıllar sonra *Le cœur de la matière* kantatının içinde Teilhard de Chardin'den öğrendiği kavramlara atıfta bulunacaktır (Yavuz, 2010, s. 1).

O yıllarda Jolivet ve ailesi ile birlikte Paris dışında yaşayan amcalarından birini ziyaret edecektir. Fransız Afrika kolonilerinde yıllarca yöneticilik yapmış olan amcası, Jolivet'nin büyüye olan hayranlığını başlamıştır. Maskeler, silahlar ve müzik aletlerinin yanı sıra büyücülük uygulamalarında kullanılan nesnelere gibi pek çok nadir eşyaya sahipti. Amcasının anlatmış olduğu ilkel kültürlerle ait kabile ritüelleri ve büyü yapma efsaneleri hakkında hikayeler Jolivet'yi yıllar sonra etkilemiştir (Winton, 1993, s. 1).

1919 yılında Kübist ressam Georges Valmier (1885-1937) ile resim çalışmalarına başlamıştır. Paul Le Flem'in müzik direktörlüğünü yaptığı *Chœurs de Saint-Gervais*'in (*Aziz Gervais korosu*) bir üyesi olan Valmier, A. Jolivet'nin kariyeri üzerinde önemli bir etkiye sahip olacak olup, A. Jolivet'yi Fransız besteci ve müzik eleştirmeni olan Paul le Flem ile tanıştırmıştır. 1920'de piyano derslerini bırakıp, kendi biriktirmiş olduğu para ile çello satın almış ve dönemin ünlü çello öğretmenlerinden biri olan Louis Feuillard (1872-1941) ile çalışmaya başlamıştır. 1921 yılında öğrenci olarak kabul edildiği *École normale d'instituteurs d'Auteuil*'den (*Auteuil Enstitüsü*) 1924 yılında mezun olmuştur. Bu yıllar arasında, müzik eğitiminin yanı sıra çeşitli oyunlarda yönetmenlik yapmaya ve performans sergilemeye devam etmiştir (Url-1).

1924 yılında, 19 yaşında iken, Almanya sınırında bulunan Colmar ve Mulhouse'daki süvari birliklerinde üç yıl görevlendirilmek üzere askerlik hizmetine orduya çağırılmıştır. 1927'de askerli hizmetinin bitmesinin ardından Paris şehrinin ilkokullarında öğretmenliğe başlamıştır. Daha sonraki hayatı boyunca öğretmenlik yapmaya ve pedagojik konularla ilgilenmeye devam etmiştir (Url-1).

Jolivet'nin müzik dersi almadan geçirdiği bu iki yılda, 1923-1925 yılları arasında, yazdığı kimi parçaların başlıkları Erik Satie'nin başlıklarını andırır. "*La Chose vue*

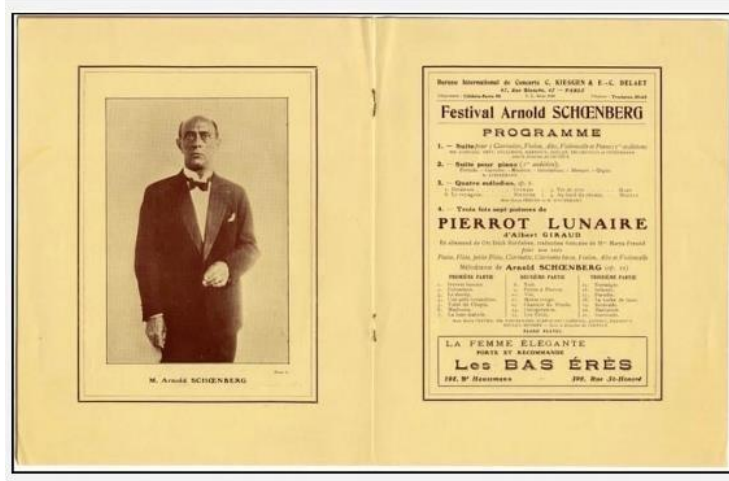
d'en bas" başlıklı keman, viyolonsel ve piyano için süiti bu duruma bir örnektir. 1925'te Fransız besteci Erik Satie'nin (1866-1925) ölümü üzerine solo piyano için Satie'ye adanmış bir *Sarabande* bestelemiştir. Jolivet'nin söz konusu yıllardaki idolünün veya en azından idollerinden birinin Erik Satie olduğunu göstermektedir (Gündüz, 2008).

Paris'teki devlet ilkokulunda öğretmen olarak çalışıyor olması A. Jolivet'ye maddi anlamda bağımsız olmasını sağlamış olup, bu sayede müzik ve beste çalışmalarını sürdürme olanağı bulmuştur. Daha sonrasındaki yıllarda yaşanan gelişmeler, önemli karşılaşmalar ve tanışıklıklar Jolivet'nin uluslararası çapta bestecilik kariyeri yapmasının zeminini hazırlamıştır (Lee, 2009, s. 17-20). Bu yönde ilk adım Darius Milhaud (1892- 1974) ve Arthur Honegger'in (1892-1955) arkadaşı kübist ressam Georges Valmier'nin nüfuzu sayesinde atılır (Caruso, 2008, s. 3). Genç Jolivet'nin sanatsal yeteneklerini uzun zaman önce fark etmiş olan Valmier, Jolivet'nin, arkadaşı Paul Le Flem'le tanıştırmıştır.

1927'de Paul le Flem ile çalışmaya başlayan Jolivet, armoni, kontrpuan, füg ve koral gibi kompozisyonun temel ilkelerini öğrenmeye başlamıştır. 1933 yılına kadar Le Flem ile çalışmalarına devam etmiştir. Bu süre zarfında hem kendi tekniğinin temellerini atmış hem de zamanın (on iki ton tekniği gibi) yeni ve ilerici teknikleriyle tanışma imkanını yakalamıştır. Ancak Jolivet, o yıllarda öğretmen olarak çalıştığı için Le Flem'in ders verdiği *Schola Cantorum*'da hiçbir zaman öğrenci olmamış, derslerine özel ders olarak devam etmiştir.

Hocası döneminin önemli sanatçıları olan Béla Bartók (1881-1945) ve Alban Berg (1885- 1935) ile tanıştırmıştır. Aynı yıl *Salle Pleyel*'de (Fransız piyanist ve besteci Ignace Pleyel'den adını alan Paris'te bulunan konser salonu) Anton Schoenberg'in vermiş olduğu konserlere gitmesi için teşvik etmiştir (Schiffer, 1975, s. 13).

Paul Le Flem Jolivet'ye temel bestecilik eğitimi verdiği gibi ona dönemin öncü ve ilerici bestecilerine giden kapıları açmıştır. Bestecinin bir eseri ilk defa yine Le Flem'le çalıştığı bu dönemde, Paris'te, *Le Discontinuite* başlıklı konser dizisinde seslendirilmiştir (Gündüz, 2008, s. 13).

Şekil 2.1: A. Schoenberg'in Aralık 1927 tarihli konser afişi (Url-2).

Jolivet, 1929 senesinde *Salle Gaveau*'da (Fransız piyanist ve besteci Joseph Gabriel Gaveau'dan adını alan Paris'te bulunan konser salonu) Edgar Varèse'in eseri olan *Amériques*'in ilk seslendirilişi sırasında Paul le Flem aracılığıyla Varèse ile tanışır. Böylece Varèse ile Eylül 1933'te Amerika'ya dönene kadar olan süre boyunca orkestrasyon ve kompozisyon çalışmalarına başlamışlardır.

Varèse, Jolivet için aynı zamanda bir nevi yön gösterici olmuş, genç bestecinin kendisini, sanatçı kişiliğini ve bireysel tarzını bulmasını sağlamıştır. Jolivet, *Tempo* dergisi yazarlarından Martine Cadieu (1924-2008) ile yaptığı röportajda (1961) Varèse'in kendisi üzerindeki etkisini şu sözlerle açıklamıştır:

...Şunu söylemem gerekir ki Varèse en çok hayranlık duyduğum ve kendi yolumu bulmamı sağlamış isimdir. Varèse müziğin en önemli boyutlarından biri olan insan topluluğunun sihirli ve kutsal ifadesi olarak müziği keşfetmemi yardım etti. İnsan ile evren arasındaki uyuma büyük önem atfetmeyi onun sayesinde öğrendim (Cadieu, 1961, s. 3).

Aynı yıl, keman sanatçısı Martine Barbillon ile ilk evliliğini yapmış ve 1930'da ilk kızı Francoise-Martine (1930-2004) dünyaya gelmiştir (Url-3). Besteci 1933 yılına kadar Le Flem'in (1881-1984) öğrencisi olarak kalmış ve bu dönemde *Trois Temps Pour Piano* (1930), *Yaylı Dörtlü* (1934) gibi eserleri Le Flem'in rehberliğinde yazmıştır. 1932 yılının ilkbaharında *Société des Auteurs, Compositeurs et Éditeurs de musique*'e (SACEM) üyelik başvurusunda bulunmuştur (Url-3). 1933'te Pierre-Octave Ferroud (1900- 1936), Olivier Messiaen, Georges Migot (1891-1976), Jean Rivier (1896-1987), Florent Schmitt (1870-1958) ve Albert Roussel (1869-1937) ile tanışmış, Antonin Artaud (1896-1948) ile yakın arkadaş olmuştur. Henri Prunières (1886-1942)

tarafından organize edilen *Revue Musicale*'in *Société Nationale de Musique*'deki konserinde ilk performansı sergilenmiştir. Aynı yıl, Kuzey Afrika'da Cezayir ve Fas'a yaptığı ilk ziyaretinde, bu kültürün geleneksel flütünü duyduğunda çok etkilenmiş olup bu etkiyle 1936'da solo flüt için *Cinq incantations*'u bestelemiştir.

André Jolivet, gençlik döneminde kendi bestelediği müziklerini, atonalitenin güçlü doğrulaması ve ispatı olarak görmüştür.

Bildiklerim ve gördüklerimle edindiğim tecrübe doğrultusunda savunduğum tutum; belki sadece gelecekte tam olarak ifade edebileceğim, seslerin bağımsızlıktan asla taviz vermeden, daha güzel, daha mükemmel ve yeni bir arkadaşlık oluşturma yolunda ilerlediğidir (Guarnuccio, 2006, 40-45).

1934'te *Ducretet-Thomson* müzik topluluğunun yönetmenliğini yapmıştır. Zamanla Jolivet'nin yakın arkadaşı ve aile dostu olacak olan Serge Moreux ile (1900-1959) tanışmıştır. Bu yıl yaptığı bestelerden bazıları; *Sidi-Ya-Ya* piyano için, *Anante orchestre et cordes*, *Algeria-Tango* piyano için ve *Quatuor a cordes* olmuştur.

Şekil 2.2: Paris, Varenne 59. caddede bulunan André Jolivet levhası.1.

¹ 1905' yılında Paris'te doğan Fransız besteci André Jolivet, son eserlerini yazdığı bu evde 1974 yılında vefat etmiştir.

3. 20. YÜZYILDA FLÜTÜN KULLANIMI VE FLÜT İÇİN YAZILMIŞ MİTOLOJİ KAYNAKLI ESERLER

20. yüzyıl flüt ve klasik müzik arasındaki ilişkide önemli bir dönüşüm dönemidir. Bu dönemde flüt, birçok yeni ve deneysel teknik ve müzikal yaklaşımların keşfedilmesine olanak sağlamıştır. Flüt ve klasik müzik arasındaki ilişkinin dönüşümüne tanıklık etmiştir. Bu dönemde flüt, sadece bir orkestra enstrümanı olmaktan çıkarak, bir solo enstrüman olarak benzersiz bir öneme sahip olmuştur. Flütün sesi ve yeteneği, 20. yüzyıl bestecilerine bir dizi yeni ve heyecan verici müzikal fırsatlar sunmuştur. Flüt, yeni ve karmaşık ritmik yapıları, genişletilmiş teknikleri ve gelişmiş armonik anlayışları keşfetmeleri için onlara bir araç sağlamıştır (Toff, 1996, s. 78-104).

3.1. Boehm Sistemdeki Flüt ve Eserlerdeki Kullanımı

Boehm sistemli flüt, 19. yüzyıl ortalarında Theobald Boehm tarafından geliştirilen ve bugün en yaygın kullanılan flüt tasarımıdır. Boehm, flütün tümüne yönelik mekanik bir revizyon yapmış ve deliklerin konumlarını, boyutlarını ve şekillerini radikal bir şekilde değiştirmiştir. Bu değişiklikler, flütün daha dengeli bir ton ve genişletilmiş bir aralığa sahip olmasını sağlamıştır. Boehm sistemi,

20. yüzyıl başından itibaren klasik müzik repertuarında yaygın olarak kullanılmıştır. Bu yeni tasarım, bestecilere daha geniş bir melodi ve dinamik aralığı ile daha zenginlik sunmuştur. Bu, özellikle solo flüt eserlerinde ve oda müziğinde belirgindir (Toff, 1996, s. 57-76).

Claude Debussy'nin *Syrinx* adlı eseri, Boehm sistemli flütün sesini ve potansiyelini yeni ve öncül bir şekilde kullanan ilk eserlerden biri olarak kabul edilir. Debussy, bu eserde flütün geniş dinamik aralığı, melodi yaratma yeteneği ve renklerini tam kapasite ile kullanmıştır. Sonraki yıllarda, besteciler flütün bu yeni yeteneklerini daha da genişletmiş ve geliştirmiştir (Ross, 2007, s. 110-135). Örneğin, Olivier Messiaen'ın *Le Merle Noir* adlı eseri ve Pierre Boulez'nin *Sonatine* adlı eseri, flüt için yazılan müziği genişletmeye devam eden eserlerdir. Bu eserler, Boehm flütünün teknik olanaklarını ve müzikal potansiyelini genişletmiştir (Fernandes, 2014, s. 25-40). Olivier Messiaen,

Pierre Boulez ve Karlheinz Stockhausen (1928-2007) gibi besteciler, flüt için yazılan müziği genişletmeye devam etmişlerdir. Messiaen'ın *Le Merle Noir* adlı eseri, Boulez'nin *Sonatine* ve Stockhausen'in *In Freundschaft* gibi eserleri, flüt için yazılmış o dönemin çağdaş eserleri arasında öne çıkanlar arasındadır. Bu eserler, flütün müzikal yeteneklerini ve potansiyelini genişletmiştir (Fernandes, 2014, s. 40-51). Ayrıca, 20. yüzyılda flüt için yazılan oda müziği ve orkestra eserlerinde de önemli gelişmeler yaşanmıştır. Örneğin, Igor Stravinsky'nin (1882-1971) *Le Sacre du Printemps (Bahar Ayini)* adlı eserinde flüt, eserin önemli temalarını geliştiren ve destekleyen bir rol oynamıştır.

Sonuç olarak, Boehm sistemi, flüt için yazılan 20. yüzyıl müziğinde önemli bir etkiye sahip olmuştur. Bu sistem, flütün genişletilmiş teknik yeteneklerini ve müzikal potansiyelini sağlamış ve bu da bestecilere daha geniş bir melodi, nüans ve ezgisel renkler sunmuştur.

3.2. Mitoloji Kaynaklı Flüt Eserleri

Müzik tarihinde mitoloji müzik ilişkisi her dönemde kendini gösterir. Antik Yunan mitolojisinden esinlenen ilk eserler operalar olmasına rağmen, sonrasında opera dışındaki vokal ve enstrümantal türlerde de mitoloji etkileri görülmüştür.

Mitolojinin flüt repertuvarına etkisi iki açıdan açıklanabilir: Birincisi, Yunan mitolojisinde flüt çalgısının adının çokça anılması, ikincisi ise flütün diğer enstrümanlara nispeten mistik bir tınıya sahip olması olarak açıklanabilir. 19. ve 20. yüzyıl müziğindeki tınısal arayışlar ve flütün teknik gelişimiyle yeni tınılara imkân tanınması da mistik ve mitolojik konuların tasvirinde bestecilere imkanlar tanımıştır (Sariboğa Akça ve Talu, 2021, s. 102).

Yunan mitolojisi karakterlerinden Pan, Syrinx, Linos, Narkissos, Apollon, Marsyas, Euterpe ve Orpheus'un müzikle ve flütle ilgili öyküleri bestecilere flüt ve mitoloji konulu eserlerde ilham olmuş, eserlerin isim ve konularına yansımıştır (Cortez Muñoz, 2014, s. 3-6).

Aşağıdaki tabloda 20. yüzyıl müzik literatüründen mitoloji kaynaklı flüt eserleri araştırılarak eser adı, bestelenme yılı, bestecisi ve enstrümantasyonu ile birlikte verilmiştir. Eserler seçilirken flütün ana rolde olması önemsenmiş, orkestra üyesi olarak bulunduğu eserler sınıflandırma dışında tutulmuştur.

Tablo 3.1: 1880 sonrası mitoloji konulu flüt eserleri.

No	Eser Adı	Yıl	Besteci	Enstrümanlar
1	Flute Sonata <i>Undine</i>	1882	Carl Reinecke (1824-1910)	flüt ve piyano
2	Airs de Ballet d'Ascanio	1890	Saint-Saëns, Camille (1835-1921)	flüt ve orkestra
3	Pan- Pastorale	1892	Donjon, Johannes (1839-1912)	flüt ve piyano
4	Prélude à l'après-midi d'un faun e	1894	Debussy, Claude (1862-1918)	orkestra
5	Suite Mythologique, Op. 38	1900	Lorenzo, Leonardo de (1875-1962)	solo flüt
6	I seguaci di Pan	1900	Lorenzo, Leonardo de (1875-1962)	dört flüt
7	Driades	1903	Inghelbrecht, Ddsird-Emile (1880-1965)	flüt ve arp
8	Lotus Land	1908	Scott, Cyril (1879-1970)	flüt ve piyano
9	Daphnis et Chloé	1909	Maurice Ravel (1875-1937)	orkestra
10	La Flute de Pan	1910	Mouquet, Jules (1867-1946)	flüt ve orkestra
11	Naiad	1912	Bax, Arnold (1883-1953)	flüt ve piyano
12	Syrinx	1913	Debussy, Claude (1862-1918)	solo flüt
13	Psyche	1924	Falla, Manuel de (1876-1946)	ses, flüt, arp ve yaylı trio
14	Joueurs de Flute	1924	Roussel, Albert (1869-1937)	flüt ve piyano
15	Elpenor	1937	Roussel, Albert (1869-1937)	flüt ve yaylı kuartet
16	Chant de Linos	1944	Jolivet, André (1905-1974)	flüt ve piyano
17	Orpheus with His Lute	1944	Schuman, William (1910-1992)	flüt ve gitar
18	Hymn of Pan	1949	Delaney, Charles Oliver (1925-2006)	flüt ve piyano
19	Pan	1950	Bergh, Sverre Arvid (1915-1980)	solo flüt
20	Flute of Pan	1957	Lourie, Arthur Vincent (1892-1966)	solo flüt
21	Le Martyre de Marsyas	1957	Bariller, Robert (1918-1980)	flüt ve piyano
22	Pour Syrinx	1960	Charpentier, Jacques (1933-2017)	flüt ve piyano

Tablo 3.1 (devam): 1880 sonrası mitoloji konulu flüt eserleri.

No	Eser Adı	Yıl	Besteci	Enstrümanlar
23	Pan Blessé	1960	Bourdin, Roger (1900-1973)	solo flüt
24	Le Chanson de Pan	1968	Bourdin, Roger (1900-1973)	solo flüt
25	Philomela	1970	Cone, Edward T. (1917-2004)	soprano, flüt, viyola ve piyano
26	Casandra's Dream Song	1970	Ferneyhough, Brian (1943-)	solo flüt
27	Naiades	1971	Alwyn, William (1905-1985)	flüt ve arp
28	From the Cave of the Sybil	1971	Eaton, John (1935-)	flüt ve arp ensemblesi
29	The Garden of Adonis	1972	Hovhannes, Alan (1911-2000)	flüt ve arp
30	Orfeo II	1975	Musgrave, Thea (1928-)	flüt ve yaylılar
31	Calais (Jason)	1976	Sigurbjörnsson, Thorkell (1938-2013)	solo flüt
32	Orfeo I	1976	Musgrave, Thea (1928-)	flüt ve kaset
33	Pan	1978	Schnebel, Dieter (1930-2018)	Flüt ve eşlik enstrümanları
34	Euridice	1978	Sigurbjörnsson, Thorkell (1938-2013)	flüt ve orkestra
35	Pieces of Pan	1980	Boyle, Rory (1951-)	flüt ve piyano
36	Aphrodite Rising	1981	Eaton, John (1935-2015)	soprano ve flüt
37	Liongate	1984	Sigurbjörnsson, Thorkell (1938-2013)	flüt ve orkestra
38	Pan	1985	Kagel, Mauricio (1931-2008)	pikolo, flüt ve yaylı dördlü
39	Pan Fantasy	1985	Sarmanto, Heikki (1939-)	dört flüt, piyano ve yaylılar
40	Ariadne	1987	Harrison, Lou (1917-2003)	flüt ve vurmaları
41	Medusa's Shadow	1987	Norholm, Ib (1931-).	flüt, viyola, çello ve arp
42	Pandora's Box	1987	Zucker, Laurel (1955-)	solo flüt
43	Narcissus	1987	Musgrave, Thea (1929-)	flüt ve gecikmeli sistem (digital delay)

Tablo 3.1 (devam): 1880 sonrası mitoloji konulu flüt eserleri.

No	Eser Adı	Yıl	Besteci	Enstrümanlar
44	Hydra	1988	Zappa, Enric Andrew (1953-)	flüt ve piyano
45	Pan Dreams	1989	Parker, Jon Kimura (1959-)	flüt ve piyano
46	The Flight of Icarus	1990	Haligrimsson, Hafliði (1941-)	solo flüt
47	Pan	1992	Genzmer, Harald (1909-2007)	solo flüt
48	Orfeo III	1993	Musgrave, Thea (1929-)	flüt ve yaylı kuintet
49	Pan(ic)	2000	Pritsker, Gene (1971-)	solo flüt
50	Euterpe's Caprice	2008	Thomas, Augusta Read (1964-)	solo flüt

4. A. JOLIVET'NİN FRANSIZ MÜZİĞİNDEKİ YERİ

André Jolivet, 20. yüzyıl Fransız çağdaş müzik dünyasının en seçkin figürlerinden biri olarak kabul edilmiş olup, müzikal perspektifi ve yaratıcı yaklaşımı, onu Fransız müzik geleneğinde benzersiz ve etkili bir hale getirmiştir (Ross, 2007, s. 110-135). Jolivet, Fransız müzik mirasına olan katkıları ve müziği üzerindeki derin düşünsel yaklaşımı ile tanınmıştır. Müzikal estetiği, çoğunlukla geleneksel ve çağdaş unsurların karışımından oluşmuştur. Bu, Jolivet'nin özgün ve yenilikçi bir besteci olarak anılmasını sağlamıştır (Griffits, 2010, 34-58).

Jolivet, geniş bir yelpazede müzik türlerinde eserler vermiştir. Orkestra eserleri, oda müziği, solo eserleri ve vokal eserler dahil olmak üzere birçok farklı formatta besteler yapmıştır. Bu geniş yelpaze, onun hem teknik hem de artistik yeteneklerini göstermiştir (Rae, 2018, s. 5-15). Jolivet'nin müziği, her zaman deneyselliği ve yenilikçiliği ile tanınmıştır. Onun eserlerinde genellikle karmaşık ritmik yapılar, orijinal armonik yapılar ve özgün melodi çizgileri bulunmuştur. Bu özellikler, Jolivet'nin çağdaş müzik sahnesindeki yerini belirler ve onun önemli bir yenilikçi olarak kabul edilmesini sağlamıştır (Harvey, 1999, 12-36).

Ayrıca, Jolivet'nin müzikal felsefesi, onun eserlerinin hem içeriğini hem de biçimini derinden etkilemiştir. Jolivet, müziğin, insan ruhunun ifadesi ve genel olarak yaşamın bir yansıması olması gerektiğine inanmıştır. Bu yaklaşım ile eserlerinde sadece teknik becerilerini değil, aynı zamanda duygusal ve felsefi derinliklerini de sergilediği, müziğini kişisel ve anlamlı hale getirdiği düşünülmektedir.

Jolivet'nin müzikal mirası, onun eserlerinin güçlü orijinalliği ve etkileyici düşünsel derinliği nedeniyle 20. yüzyıl Fransız müziğinde önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Jolivet, deneysel ve yenilikçi yaklaşımıyla çağdaş müzik dünyasında önemli bir etki yaratmış olup, müzik tarihinde hem besteci hem de düşünür olarak yerini almıştır (Winton, 1993, s. 3-7).

5. A. JOLIVET’NİN ESİN KAYNAKLARI VE FLÜT İÇİN YAZDIĞI ESERLER

5.1. Bestecinin Esin Kaynakları

Jolivet’nin besteciliğini etkileyen unsurlar ve esin kaynakları arasında; aldığı eğitim ve yaşadığı dönemin sanatsal akımlarının yanında, kendi de bir asker olarak katıldığı İkinci Dünya Savaşı, okuduğu ezoterik (derin ve gizemli bilgiler) ve mitolojik metinler, Afrika gezisinin ardından gördüğü ilkel toplum yaşayışları ve o dönemde büyü üzerine yapılan etnolojik (halk bilimi) araştırmalar sayılabilir.

1930 yılında André Jolivet ve Jean-Yves Daniel-Lesur (1908-2002), Olivier Messiaen, Yves Baudrier (1906-1988) gibi genç besteciler tarafından oluşan La Jeune France topluluğunun (klasik müziği daha yenilikçi ve deneysel bir yöne doğru ilerletmek için ve La Jeune France üyelerinin, geleneksel müziğin sınırlarını zorlamak için yeni teknikler ve ses renkleri kullanmayı hedefledikleri bilinen topluluk), Jolivet’nin hayatında müziğindeki dönüşüm ve yenilikçi yaklaşımlarını şekillendirmesinde önemli rol oynadığı düşünülmektedir (Guarnuccio, 2006, s. 2).

Şekil 5.1: La Jeune France topluluğu.

(Oturana A. Jolivet, ayakta soldan sağa O. Messiaen, Y. Baudrier, J.Y. Daniel-Lesur)

Edgar Varése ile 1929-1933 yılları arasında kompozisyon çalışan Jolivet'nin ilk bestecilik hocası olan Varése ve çevresi gerçeküstücülük (sürrealizm) akımını benimsemişlerdir. Dolayısıyla Jolivet'yi de en çok etkileyen akım bu olmuştur. Gerçeküstücülük akımından etkilenen oyun yazarı Antonin Artaud ile tanışması da Jolivet'nin esin kaynaklarının yönlenmesinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Artaud, Jolivet'i ezoterik metinler okuması konusunda yönlendirmiştir. 1931 yılında katıldığı Paris Uluslararası Fuarı'nda gördüğü ilkel toplumlar ve büyü üzerine yapılan etnolojik çalışmalar aynı oranda besteciye etkilemiştir (Gündüz, 2008, s. 6).

İkinci Dünya Savaşı sırasında Fransız Ordusunda savaşırken tanıklık ettiği savaşın dehşeti, arkadaşlarının yaralanması ve ölümleri de onu büyüye ve ilkel dinlere yönelmesi konusunda etkilemiştir (Edmiston, 2016, s. 2).

Şekil 5.2: İkinci Dünya Savaşı sırasında asker olan Jolivet (1940). (Url-4).

Jolivet'nin hocası Varése'den ayrıldıktan sonraki dönemi “Büyü Dönemi” olarak adlandırılır. Jolivet'nin ilkel büyü ve din ile ezici bir şekilde ilgilenmesinin özellikle (birinci döneminin neo-klasik tarzda eserler bestelediği, ikinci dönemde müziğini daha modernist ve deneysel yönlendirdiği ve üçüncü döneminde de daha soyut ve ritmik olarak karmaşık olup ilkel büyü ve dinle ilgilendiği düşünülecek olursa), birinci ve üçüncü dönemlerinde üretiminin çoğunun temeli olmuştur (Winton, 1993, 8).

Jolivet, 1960'ta New York'ta katıldığı bir konferansta Büyü Dönemi'yle ilgili şunları söylemiştir:

İlkel ruh, evrensel ruhu sezer. Bizim gibi doğayla iletişimini kaybetmemiştir. İlkel birey için her şey yaşar, ölüm yoktur. İnsanların hem kendi arasında hem de evrenle arasında tinsel bir bağ vardır. Bizlerin de ilkelerin kolayca hissettiği bu ortak duyguculuğu bulmamız gerekir. Müziğe eski zamanlarda olduğu gibi büyüleme görevini yüklemeye çalışıyorum. Tıpkı ilkel toplumlarda müziğin dinin büyüülü ifadesi olduğu zamanlardaki gibi. Ancak din derken geniş bir çerçevede düşünüyorum. Birleştirmek anlamına gelen 'religare' sözcüğünden türeyen bu terimi kullanırken tüm insanları, nesnelere ve tanrıları birleştiren duyguyu kastettim (Gündüz, 2008, s.9).

Jolivet'nin mitoloji ve din üzerine en çok etkilendiği kaynaklar ise Lucien LévyBruhl'un (1850-1959) *La mythologie Primitive (İlkel mitoloji)* adlı kitabı ile Henri Bergson'un (1859-1941) *Les deux sources de la morale et de la religion (Ahlak ve dinin iki ana kaynağı)* adlı kitaplarıdır (Gündüz, 2008, s.9). Bestecinin büyü ve müzik ilişkileri üzerine etkilendiği iki kaynak ise, Helene de Caillas'ın *La Magie sonore (Tınlayan büyü)* adlı kitabı (Gündüz, 2008, s.12) ile Jules Combarieu'nun (1859-1916) *La Musique et la magie (Müzik ve büyü)* adlı kitaplarıdır (Parker-Harley, 2005, s. 8).

Tüm batılı düşünür ve sanatçıları etkilediği gibi Jolivet'nin de özellikle Batı dışı kültürleri tanıyıp onlardan etkilenmesinde en büyük rolü Paris'te düzenlenen uluslararası fuarlar oluşturmuştur. Bu fuarlara Afrika ve Pasifik'ten katılan yerli sanatçılar ve göstericiler dönemin sanatçılarını etkilemişlerdir. Jolivet de 1931 yılındaki bir gösteriye katılmış ve buradaki izlenimleri eserlerine de yansımıştır (Cheramy, 2008, s. 67).

5.2. Jolivet'nin Flüt İçin Bestelediği Eserler

Jolivet'nin yazmış olduğu eserlerden, flüt rolünün önde olduğu eserler ele alınmıştır. Bestecinin flüt eserleri aşağıdaki tabloda görülmektedir. Tablonun ardından her eser için kısa bilgi ve diskografilerine yer verilmiştir.

Tablo 5.1: André Jolivet'nin flüt için bestelediği eserler.

No	İsim	Enstrümantasyon	Yıl
1	Cinq Incantationses	solo flüt	1936
2	Incantationse “pour que l’image devienne symbole”	solo flüt	1937
3	Petite Suite	flüt, viyola ve arp	1941
4	Pastorales de Noel	flüt, fagot ve arp	1943
5	Chant de Linos	flüt ve piyano	1944
6	Chant de Linos	flüt, keman, viyola, keman ve arp	1944
7	Concerto	flüt ve yaylı çalgılar orkestrası	1949
8	Cabrioles	flüt ve piyano	1953
9	Fantaisie-Caprice	flüt ve piyano	1953
10	Sonat	flüt ve piyano	1958
11	Sonatin	flüt ve klarnet	1961
12	Alla rustica divertissement	flüt ve arp	1963
13	Suite en Concert	flüt ve 4 perküsyon	1965
14	Ascetes (Beş Parça)	solo alto flüt	1967
15	Pipeaubec	flüt ve perküsyon	1971
16	Une minute trente	flüt ve perküsyon (basılmamış)	1972

5.2.1. Cinq incantations

Jolivet 1936 yılında gerçekleştirdiği Afrika gezisinde gözlemlediği gelenek, ritüel ve büyü ayinlerinden etkilenmiş ve gezi dönüşünde beş küçük parçadan oluşan, Türkçesi beş büyü olan eseri bestelemiştir. Bölümlerini büyü anlamına gelen *incantation* diye niteleyen besteci her bölüm için bir isim koymuştur. Aşağıdaki tabloda bu bölüm adları ve Türkçelerine yer verilmiştir.

Tablo 5.2: Cinq incantations bölümleri.

No	Orijinal metin	Türkçesi
1	Pour accueillir les negociateurs- et que l’entrevue soit pacifique	Müzakerecileri karşılamak ve toplantının barışçıl olması için
2	Pour que l’enfant qui va naitre soit un fils	Doğacak çocuğun erkek olması için
3	Pour que la moisson soit riche qui naitra des sillons que le laboureur trace	Pullukçunun izini sürdüğü oluklardan doğacak hasatın zengin olması için
4	Pour une communion sereine de l’etre avec le monde	Dünya ile huzurlu bir birliktelik için
5	Aux funerailles de chef- pour obtenir la protection de son ame	Şefin cenazesinde- ruhunu korumak için

Cinq incantations pour flute seule (Solo flüt için beş büyü), Jolivet'nin diğer kültürlere, etnolojiye ve spiritüalizme olan ilgisini en iyi şekilde yansıtan eseridir. Eser değişik ve esnek ritimler, tekrarlanan tek notalar ve cümleler, uyumsuz aralıklar ve geniş sıçramalı notalar içerir (Lee, 2009, s. 13). Eserin diskografisine Tablo 5.3.'te yer verilmiştir.

Tablo 5.3: *Cinq incantations* mevcut kayıtları.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Grauwels, Marc	Musique Franchise pour flute seule	Belgium: Pavane	1982	ADW 7101 Pavane
2	De Jonge, Leendert	Incantations & Ascenes	Holland: Attaca Babel	1987	9159-2 Attaca Babel
3	Artaud, Pierre-Yves	CEuvres pour flute	France: Adda; New York: Dist. by Qualiton Imports	1988	581055 Adda
4	Valade, Pierre-Andre	Integral de Voeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
5	Wiesler, Manuela	André Jolivet: The complete flute music, Vol. 1	Djursholm, Sweden: Bis	1993	CD-549 Bis
6	Bemold, Philippe	Sonatines	France: Harmonia Mundi	2000	HMC 901710

5.2.2. *Incantation*

Bestecinin *incantation* (büyü) başlıklı diğer bir eseri *Incantation-pour que l'image devienne symbole* ise 1937 yılında bestelenmiştir. Eserin alt başlığı olan *pour que l'image devienne symbole*, “böylece görüntü bir sembol haline gelir” anlamına gelir. Aynı zamanda alto flütle de icra edilebilen bu eser hakkında besteci şunları söylemiştir: “Bu parça... *Cinq incantations* ile aynı kaynaktan... Uzun yükselen cümlesi, imgenin fikri ve derin sembolik anlamını yavaş yavaş ortaya çıkaran meditasyona eşlik ediyor” (Lee, 2009, s. 13).

Tablo 5.4: *Incantation: pour que l'image devienne symbole*² mevcut kayıtları.

No	Sanatçı	Ad	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	De Jonge, Leendert	Incantations & Asceses	Holland: Attaca Babel	1987	9159-2 Attaca Babel
2	Artaud, Pierre-Yves	CEuvres pour flute	France: Adda; New York: Dist. by Qualiton Imports	1988	581055 Adda
3	Kolle, Andrea	Andrea Kolle: Flot'e solo	Germany: Ars Produktion; Germany: Im Vertrieb der Fono GmbH	1993	FCD 368328 Ars Produktion
4	Valade, Pierre-Andre	Integral de Vceuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
5	Wiesler, Manuela	André Jolivet: The complete flute music, Vol. 1	Djursholm, Sweden: Bis	1993	CD-549 Bis

5.2.3. *Petite suite pour flute, alto et harpe*

André Jolivet'nin İkinci Dünya Savaşı sırasında (1941) bestelediği bir diğer eser ise *Petite suite pour flute, alto et harpe* adlı küçük süittir. Besteci eseri “gerçeklerden kaçıp hayal dünyasında yaşayan ve kaçamak yapmaya meyilli” olarak tanımlar. Eser solo flüt, viyola ve arp için bestelenmiştir (Url-5). Eserin diskografisine Tablo 5.5.'te yer verilmiştir.

Tablo 5.5: *Petite suite pour flute, alto et harpe* mevcut kayıtları.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Valade, Pierre-Andre	Integral de l 'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
2	Jarvi, Maarika	Meditations	Colchester, Essex, England: Chandos	1995	Chan 9395 Chandos
3	Noakes, Anna	André Jolivet: Chamber Music	Asv Living Era	1996	ASV CD DCA 948

² Büyü: böylece görüntü bir sembol haline gelir.

5.2.4. Pastorales de Noel-Trio

1943 yılında flüt, fagot ve arp için bir trio olarak yazılan *Pastorales de Noël* adlı eser, adından da anlaşılacağı üzere bir Noel parçası olarak bestelenmiştir. Besteci bu eserde barok geleneğe geri dönmüş, kıvrımlı kontrpuanlar, *ostinatolar* (tekrarlanan bir müzikal motif veya ritmik motif) çok gösterişlilikten kaçınmakta ve sade bir zevk unsurunu yansıtmaktadır (Smith, 1995, s. 674). Eser aynı zamanda Fransa'nın işgal altında olduğu İkinci Dünya Savaşı dönemini yansıtmaktadır. Dört bölümden oluşan eserin ilk bölümü bir Noel hikayesini, ikinci bölüm çölde yürüyüş yapan bir büyücüyü, üçüncü bölüm bir ninniye, dördüncü bölüm ise mutluluğu ve bağlılığı ifade eden bir çoban dansını tasvir etmiştir (Smith, 1995, s. 675). “İsa'nın doğumunu anlatan yapıt, Noel'de çalınmak üzere bestelenmiştir ve çalgı tekniği açısından zorlayıcı değildir” (Gündüz, 2008, S. 64).

Aşağıdaki tabloda eserin bölümlerinin isimleri ve Türkçe karşılıkları verilmiştir:

Tablo 5.6: *Pastorales de Noël* bölümleri.

No	Orijinal Adı	Türkçesi
1	L'Étoile	Yıldız
2	Les Mages	Büyücü
3	La Vierge et L'Enfant	Bakire ve Çocuk
4	Entrée et Danse des Bergers	Giriş ve Çoban Dansı

Aşağıda yer alan notada da görüleceği üzere eserin fagot partisinde yazan “basson ou alto ou violoncello”, fagot partisini aynı zamanda viyola veya viyolonsel de çalabileceğini, flüt partisinde yazan “ou violon” ise flüt partisinden keman tarafından da çalınabileceğini göstermektedir.

Simple et sans lenteur q=116

Flute

Bassoon

Harpe

Accord: Fa maj.

Şekil 5.3: *Pastorales de Noël*.³

³ André JOLIVET, *Pastorales de Noël*. Nota tezin yazarı tarafından yazılmıştır.

Aşağıdaki tabloda eserin ulaşılabilen diskografisine kronolojik olarak yer verilmiştir:

Tablo 5.7: *Pastorales de Noël* mevcut kayıtları.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Philadelphia Woodwind Quintet	Pastorales	Columbia	1964	ML 5984 Columbia
2	Castagner, Jacques	Selections	Paris: Ades	1991	203492 Ades
3	Valade, Pierre-Andre	Integral Vceuvre de pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
4	Wiesler, Manuela	André Jolivet: The Complete Flute Music, Vol. 2	BIS	1996	BIS-CD- 739
5	Karr, Kathleen	Between tides	Baton Rouge, La.: Centaur Records	2001	CRC 2555 Centaur
6	Fromanger, Benoit	French music for harp, flute & bassoon	London: ASV	2002	CD QS 6252 ASV
7	Guilbert, Andre	Le Trio Nordmann interprete J. Charpentier, JM. Damase, A. Jolivet, Ton-That T.	France: Erato	-	STU 70706 Erato

5.2.5. *Chant de Linos* (flüt ve piyano için)

Chant de Linos, 1944 yılında Paris Konservatuvarı'nda yarışma parçası olarak bestelenmiş olup, yarışmayı Jean-Pierre Rampal (1922-2000) kazanmıştır. Aynı yıl yeniden yapılanma endişesi duymadan bu temel üzerine enstrümental beşli için yeniden yazmıştır. Bununla birlikte, çerçeveyi oluşturan flüt melodik bir rol oynamakla beraber keman, viyola, çello ve arp için özel bir ses atmosferi yaratmak daha az gerekli olduğu düşünülmüştür. Bu konuda tamamen Yunan modlarına dayanan bir dil; Yunan modları yardımcı olmuştur (Collier, 2016, s.11-20).

Chant de Linos eserini çalabilmenin, enstrümanlarının virtüözleri olduklarını teyit eden bir sınav olduğunu düşünülmektedir. *Chant de Linos*, Pierre Jamet beşlisinden

flüt profesörü Gaston Crunelle ve meslektaşlarına ithaf edilmiştir.⁴ Bu eser metni çalışması konusu olan ve 1944 yılında bestelenen eser, 6. Bölümde detaylıca ele alınmıştır.

5.2.6. *Chant de Linos* (flüt, keman, viyola, keman ve arp için)

1944 yılında flüt ve piyano için bestelenen *Chant de Linos*, aynı yıl oda müziği versiyonu olarak flüt, arp ve yaylı çalgılar üçlüsü için revize edilmiştir. Bu eser 1 Haziran 1945'te Pierre Jamet Beşlisi tarafından seslendirilmiştir.

5.2.7. *Concerto pour flute et orchester a cordes*

1948 yılında Fransa devlet başkanlığı tarafından sipariş edilen *Concerto pour flute et orchester a cordes* adlı flüt konçertosu ilk olarak 19 Şubat 1950 tarihinde JeanPierre Rampal tarafından bestecinin kendi şefliğinde icra edilmiştir. Dört bölümden oluşan eserin bölümleri sırayla şu şekildedir: *Andante cantabile*, *Allegro scherzando*, *Largo*, *Allegro risoluto*. Virtüöz beceri gerektiren nitelikler sergileyen eser trajik bir şarkıyı andıran bir melodiyle başlar, ikinci bölüm mizahi bir dansa benzer, üçüncü bölüm kısa bir açılış temasını anımsatan ve tutkulu bir bölümdür, son bölümde ise şarkının her notasından önce çift basaak notaları ile ritüel benzeri bir şarkı eklenir (Lee, 2009, s. 16).

Tablo 5.8: *Concerto pour flute et orchester a cordes* mevcut kayıtları.

No	Sanatç Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Rampal, Jean- Pierre	Three Concertos pour flute & orchestre	Paris: Erato	1964	LDE 3307 Erato
2	Nicolet, Aurele	Instrumental music- Selections	Marseille: Lyrinx; Foster City, Calif.: Distributed by AudioSource	1983	LYR 8211- 029 Lyrinx
3	Milan, Susan	La flute enchantee	Colchester, England: Chandos	1990	Chandos: CHAN 8840

⁴ El yazması notlar 04.06.2021 tarihinde André Jolivet'nin kızı Christine Jolivet tarafından mail yoluyla iletilmiştir.

Tablo 5.8 (devam): *Concerto pour flute et orchester a cordes* mevcut kayıtları.

No	Sanatç Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
4	Valade, PierreAndre	Integral de Vceuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
5	Wiesler, Manuela	Andre Jolivet: The Complete Flute Music, Vol. 2	BIS	1996	BIS-CD- 739
6	Dufrene, Fernand	Concertos	France: Columbia	2003	FCX 500 Columbia

5.2.8. *Cabrioles*

Bestecinin iki pedagojik eserinden birisi kabul edilen *Cabrioles pour flute et piano*, 1953 yılında bestelenmiştir. Tuhafliklar anlamına gelen *Cabrioles* kelimesi hareketli bir dans melodisine atıfta bulunur. Üçlemelerin, çarpma notalarının ve beklenmedik eslerin kullanılması bu eseri daha neşeli ve mizahlı bir hale getirmiştir. Bununla birlikte eserin ortasında yer alan ritüel benzeri kısa melodi ironik bir tezat oluşturmuştur (Lee, 2009, s. 19).

Tablo 5.9: *Cabrioles pour flute et piano* mevcut kayıtları.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Valade, Pierre-Andre	Integral de l 'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
2	Wiesler, Manuela	André Jolivet: The Complete Flute Music, Vol. 2	BIS	1996	BIS-CD- 739

5.2.9. *Fantaisie-Caprice*

Bestecinin flüt ve piyano için bestelediği ikinci kısa eser ise *Fantaisie Caprice*'dir. Bu eser de 1953 yılında bestelenmiştir. *Fantaisie* ve *Caprice* iki ayrı bölmedir. *Fantaisie* bölümünde eser yavaş, törensel bir melodiyle başlar. *Caprice* bölümünde ise bu melodik tema farklı bir ritmik kalıba dönüşür ancak aynı melodik çerçeveye sahiptir. Bu bölüm, ritmik açıdan ve teknik zorlukları olan dansa benzer bir bölümdür (Lee, 2009, s. 20).

Tablo 5.10: *Fantaisie-Caprice* mevcut kayıtları.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Valade, PierreAndre	Integral de l'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
2	Noakes, Anna	André Jolivet: Chamber Music	Asv Living Era	1996	ASV CD DC A 948
3	Wiesler, Manuela	Andre Jolivet: The Complete Flute Music, Vol. 2	BIS	1996	BIS-CD- 739

5.2.10. Sonat

Flüt ve piyano için Sonatı, 1958 yılında ünlü flüt virtüözleri Jean-Pierre Rampal ve Robert Veyron-Lacroix (1922-1991) için bestelenmiştir. Eserin ilk performansı 7 Mart 1959 tarihinde Washington'da gerçekleştirilmiştir.

Sırasıyla, *Fluide*, *Grave* ve *Violent* adındaki üç bölümden oluşan sonatın ilk bölümü olan *Fluide*, Fransızca *akışkan* demektir. Bölüm bu adına uygun şekilde ritmik ve melodik olarak ilerler. Başlangıçta tema flüt ile çalınır, ardından piyano ve/veya flüt tarafından çokça tekrar edilir. Aksanlar ve aksanlı çalınmalar bu bölümde çokça yer alır. İkinci bölüm olan *Grave*, bir flüt solosu ile başlar ve çoğunlukla ciddi ve sakin bir ruh hali içinde devam eder. Üçüncü bölümün başlığı olan *Violent* şiddet anlamına gelir. Yine bu ise uygun şekilde bölüm temelde yüksek dinamik bir seviyede ilerler. Piyano, düzenli vuruşlar ve vuruş dışı ritimler çalarak *ostinato* bası tekrarlar ve ölçü birimi düzensiz olarak üçlüden ikiliye ve tekrar üçlüye geçer. Karmaşık ritimler, düzensiz ölçüler, uyumsuz armoniler, yüksek dinamikler ve hızlı tempo bu bölümün gerilimini ve kaygısını tüm sonatın zirvesine çıkarmaya yardımcı olur. Jolivet bu bölüm hakkında: “Üçüncü bölüme gelince, piyanoda ritmik olarak karmaşık bir armonik *ostinato* üzerinde flüt yoğun bir büyü duyuruyor” ifadesini kullanmıştır (Lee, 2009, s. 21).

Tablo 5.11: Sonate mevcut kayıtları.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Pohl, Gunther	Französische Flotenmusik des 20. Jahrhunderts	Kassel: Musicaphon	1979	BM 30 SL 1920 Musicaphon
2	Valade, PierreAndre	Integral de l'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
3	Wiesler, Manuela	André Jolivet: The complete flute music, Vol. 1	Djursholm, Sweden: Bis	1993	CD-549 Bis
4	Noakes, Anna	Andre Jolivet: Chamber Music	Asv Living Era	1996	ASV CD DCA 948

5.2.11. Sonatine pour flute et clarinette

Besteci flüt ve klarnet ikilisi için 1961 yılında bestelediği *Sonatine pour flute et clarinette* başlıklı oda müziği eseri *Andantino*, *Quasi Cadenza* ve *Intermezzo* bölümleri ile sonatin formundadır. Her iki icracının da virtüöz olarak teknik becerilerini gerektirmektedir. Aynı yıl *Symphonie pour cordes* adlı eser de bestelenmiştir. Benzer türde diğer bir eser ise obua ve fagot ikilisi için bestelenen *Sonatine pour hautbois et basson*'dur (Yavuz, 2010, s. 27). Aşağıdaki Tablo 5.12.'de eserin mevcut kayıtları verilmiştir:

Tablo 5.12: Sonatin mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Quintette a vent de Paris	Du duo au quintette a vent	France: Ades	1980	COF 7084 (7084-7087) Ades
2	Becker, Dagmar	Karlsruher Solisten	Bietigheim, Germany: Bayer Records; Heidelberg: Im Vertreib HELIKON/MusiContact	1989	BR 100 059 CD Bayer Records
3	Valade, PierreAndre	Integral de l'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
4	Noakes, Anna	André Jolivet: Chamber Music	Asv Living Era	1996	ASV CD DCA 948
5	Racine, Philippe	Serenade	Therwil: Duraphon	-	HD 410 Duraphon

5.2.12. *Alla rustica divertissement*

Flüt ve arp için 1963 yılında bir bölümlü olarak bestelenen bu modal eser canlı bir halk ezgisinden esinlenmiştir. Ağır tempolu bir giriş ve 2/4'lük ölçüde bir *Allegro* bölümünden meydana gelir. Eserde Debussy ve Bartok etkileri oldukça belirgindir ancak bestecinin özgün dili hâkim olarak sezilir (Gündüz, 2008, s. 64). Aşağıdaki Tablo 14'te eserin mevcut kayıtları verilmiştir:

Tablo 5.13: *Alla Rustica: divertissement* mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Buxtorf, Brigitte	Pieces pour flute et harpe	Lausanne: VDE	1973	VDE 3050
2	Castagner, Jacques	Flute et Harpe	Paris/Disques Ades	1975	14.004 Disques Ades
3	Pohl, Gunther	Flote und Harfe	Kassel/ Musicaphon	1982	BM 30 SL 1926
4	Valade, Pierre-Andre	Integral de l'oeuvre pour flute	France/ Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
5	Wiesler, Manuela	Andre Jolivet: The Complete Flute Music, Vol. 2		1996	BIS-CD-739
6	Noakes, Anna	André Jolivet: Chamber Music	Asv Living Era	1996	ASV CD DC A 948

5.2.13. *Suite en concert pour flute et percussion*

Bestecinin *Suite en concert pour flute et percussion* adlı eseri ikinci flüt konçertosudur. Eser bestecinin hocası Varése'in öldüğü yıl olan 1966'da yazılmış ve ona ithaf edilmiştir. Bu eserde hocasının etkisi görülmektedir (Gündüz, 2008, s. 64). İnsan ve kozmos (uzay) arasındaki bağlantıyı tasvir etmek için flütün büyümlü melodilerini vurmali çalgıların ritmiyle birleştirir. Aşağıdaki Tablo 15'te eserin mevcut kayıtları verilmiştir:

Tablo 5.14: *Suite en concert pour flute et percussion* mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Rampal, Jean Pierre	Hommage a André Jolivet	Paris: Erato	1975	Erato ERA 9123-9125
2	Schulz, Wolfgang	Virtuose Kammermusik: Querflöte	Telefunken	1979	642.364
3	Wiesler, Manuela	The Kroumata Percussion Ensemble & Manuela Wiesler, flute, play music by Jolivet, Harrison, Cage & Sandstrom	Djursholm, Sweden: Bis	1984	CD- 272 Bis
4	Artaud, PierreYves	CEuvres pour flute	France: Adda; New York: Dist. by Qualiton Imports	1988	581055 Adda
5	Valade, PierreAndre	Integral de l'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
6	Noakes, Anna	Andre Jolivet: Chamber Music	Asv Living Era	1996	ASV CD DCA 948

5.2.14. Ascenes: Cinq pieces

Türkçesi *Ascenes*: Beş büyüklü parça olan eserde Jolivet'nin etkilendiği spiritüalizm, sadece ruhlarla ve mitoloji ile sınırlı kalmayıp Antik Mısır metinlerine de dayanır. Besteci kadim metinlere ve inanışlara büyük ilgi duymuştur. 1967 yılında bestelediği *Ascenes*'de diğer eserleri gibi bestecinin müzikal, spiritüel ve felsefi fikirlerini birleştiren bir eserdir. Jolivet, beş bölümden oluşan eserin her bölümün sonuna *Papyrus Insinger* denilen Antik Mısır belgelerinden seçilen şiirlerden kısa alıntılar eklemiştir. Bölümlerin sonlarında yer alan metinler ve tercümeleleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 5.15: *Asceses: Cinq pieces* bölümler.

No	Orijinal metin	Türkçesi
1	Pour que demeure le secret. Nous tairons jusque 'au silence. (Max-Pol Fouchet)	Sırrı saklamak için. Sessizliğe kadar susacağız (Maks Pol Fouchet)
2	Tu surgis de l'absence... (Max-Pol Fouchet)	Yokluktan doğarsın... (Max-Pol Fouchet)
3	Mattere, triple abime des etoiles, des atomes et des generations. (Pierre Teilhard de Chardin)	Madde, yıldızların, atomların ve nesillerin üçlü uçurumu (Pierre Teilhard de Chardin)
4	Le dieu a cree les reves pour indiquer la route au dormeur dont les yeux sont dans l 'obscurite. (Papyrus Insinger)	Tanrı, gözleri karanlıkta kalan uyuyan kişiye yol göstermek için rüyaları yarattı (Papyrus Insinger)
5	O femme qui ne sais que tu portais en toi le monde (Max-Pol Fouchet)	Ey dünyayı senin içinde taşıdığını bilmeyen kadın (Maks Pol Fouchet)

Beş bölümden sadece üçüncüsünde ölçü birimi ve ölçü çizgileri bulunur ve bu sadece bu bölüm hızlı bir tempodadır. Diğer dört bölümde yer alan ölçü çizgileri yer belirtmek için konulmuştur. İlk iki bölüm *rondo* formundadır. İlk bölümün tematik figürü, geniş sıçramalarla yükselen bir hareket ile karakterize edilir (Lee, 2009, s. 25).

İkinci bölüm, güçlü, akıcı bir ifadeyle başlar. İkili biçimde oluşan üçüncü bölüm, güçlü dinamik değişikliklerle oldukça belirgindir. Dördüncü bölüm baştan sona bestelenmiş bir bütündür. Beşinci bölüm sonat biçiminde bestelenmiştir. Bu son iki bölüm, ikili ve üçlü aralıkların ilişkilerine odaklanır. Dördüncü bölümün sonu, sol bemol ve la bemol arasında farklı ritimlerle dönen bir hareketle sona ermiştir (Lee, 2009, s. 26). Aşağıdaki Tablo 5.16.'da eserin mevcut kayıtları verilmiştir:

Tablo 5.16: *Asceses: Cinq pieces* mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Wilson, Ransom. Ransom Wilson	Hollywood	Calif.: Angel	1982	DS-37340 Angel
2	De Jonge, Leendert	Incantations & Asceses	Holland: Attaca Babel	1987	9159-2 Attaca Babel
3	Artaud, Pierre-Yves	CEuvres pour flute	France: Adda; New York: Dist by Qualiton Imports	1988	581055 Adda

Tablo 5.16 (devam): *Ascées: Cinq pieces* mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
4	Valade, Pierre-Andre	Integral de pour l'oeuvre flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
5	Wiesler, Manuela	André Jolivet: The complete flute music, Vol. 1	Djursholm, Sweden: Bis	1993	CD-549 Bis

5.2.15. Pipeaubec

Flüt ve perküsyon için 1971 yılında bestelenen *Pipeaubec: 2 pièces pour flute traversière et petite percussion* başlıklı bu eser iki bölümden oluşmaktadır: *Allegretto semplice* ve *Giocoso*. Eserde bestecinin ilkel toplumların yaşayışından etkilenmesi; uzun cümleler, modal melodi (modal müzikte kullanılan ve modlara dayalı melodi), basitlik ve tekrar ile ortaya çıkarmıştır (Fernandes, 2014, s. 37-45). Aşağıdaki Tablo 18.'de eserin mevcut kayıtları verilmiştir:

Tablo 5.17: *Pipeaubec: Two pieces* mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Valade, Pierre-Andre	Integral de pour l'oeuvre flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
2	McCormick, Kim	Twilight Remembered	Brooklyn, NY: Capstone	2003	CPS-8721 Capstone

5.2.16. Une minute trente

Pipeaubec ile aynı şekilde flüt ve küçük vurmali enstrüman için bestelenen *Une minute-trente: pour flute traversiere et percussion* başlıklı eser 1972 yılında bestelenmiştir. Eser 1993 yılında flütçü Pierre-André Valade (1959-) tarafından, kızı Christine Erlih-Jolivet ile birlikte Jolivet'nin eserlerinin bir derlemesini yapmak istediği sırada keşfedilmiştir. Eserin orijinalinde bulunmayan adı *Une minute trente Valade* tarafından verilmiştir. Tamamlanmamış olan bu eser iki bölümden oluşur. Aşağıdaki Tablo 19.'da eserin mevcut kaydı verilmiştir:

Tablo 5.18: *Une minute-trente* mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Valade, Pierre- André	Integral de l 'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord

6. CHANT DE LINOS İNCELEMESİ

Chant de Linos 1944 yılında bestelenmiştir ve o dönemde Paris Konservatuarı'nda ders veren flüt profesörü Gaston Crunelle (1898-1990) ve prömiyerini yapan Pierre Jamet Beşlisine ithaf edilmiştir. Başlangıçta Paris Konservatuarı'ndaki yarışmasında kullanılmak üzere flüt ve piyano için yazılmıştır. Aynı yıl Jolivet, parçayı flüt, arp ve yaylı çalgılar üçlüsü için ayrı bir eser olarak revize etmiştir. Oda müziği versiyonu, 1 Haziran 1945'te Konservatuvar Salonunda çalınmıştır.⁵

Linos, Yunan mitolojisinde bir müzik tanrısı ya da efsanevi bir müzik eğitmeni olarak bilinir. Jolivet'nin *Chant de Linos* eserinin notasında başlangıç notu *Chant de Linos*'un tarzını açıklamaktadır. Antik Yunan döneminde Linos'un Şarkısı bir tür threnody idi: bir ağıt, çığlıklar ve danslarla kesintiye uğrayan bir ağıt.⁶

Jolivet'nin *Chant de Linos*'u, öncelikle, ruh hali ve dokuda sık sık değişimlerin olduğu, baştan sona bestelenmiş bir çalışmadır. Daha yumuşak bir ağıt yakmaya yol açan yapı, yoğun ve ciddi bir ifadeyle başlar. Kısa süre sonra vahşi bir çığlıkla kırılır ve sonra daha yumuşak bir ruh haline geri döner. Eser ağıtlardan ağlamaya ve dansa dönen bir döngüyü tekrarlıyor (LEE, 2009, s. 28).

Chant de Linos adlı eserinde, Linos adlı mitolojik karakterin hayatının, Jolivet'in kendi yaşam öyküleriyle bağlantı kurularak betimlenmiş olabileceği düşünülebilir (Rae, 2018, s. 129-138).

⁵ El yazması notlar 04.06.2021 tarihinde André Jolivet'nin kızı Christine Erlih-Jolivet tarafından mail yoluyla iletilmiştir.

⁶ Çeviri tezin yazarı tarafından yapılmıştır.

Tablo 6.1: *Chant de Linos* mevcut kayıtlar.

No	Sanatçı	Cd Adı	Şehir/Şirket	Yıl	Etiket
1	Aitken, Robert	French Flute Music	Djursholm, Sweden: Bis	1983	LP-184 Bis
3	Marion, Alain	La flute a Paris	Japan: Denon	1987	33CO-1476 Denon
4	Grafenauer, Irena	Showpieces	New York: Philips Digital Classics	1990	426 248-2 Philips Digital classics
5	Jutt, Stephanie	Stephanie Jutt, flutist	Newton Centre, Mass.: GM Recordings	1990	GM2026CD GM Recordings
6	Piccini, Marina	Sonatas	New York, NY: Connoisseur Society	1991	CD 4183 Connoisseur Society
7	Valade, PierreAndre	Integral de l'oeuvre pour flute	France: Accord, Distribution Musidisc	1993	202292 Accord
8	Yasinitsky, Ann Marie	Kayako Matsunaga, Gert Rainer Schubert, Michael Davis, Ann Marie Yasinitsky, Duo Gellandperform music by Rashid Kalimullin, Lennox Berkeley, Dieter Acker, André Jolivet, Paul Hindemith	Wilmington, DE: Vienna Modem Masters	1995	VMM 2013 Vienna Modem Masters
9	Wiesler, Manuela	André Jolivet: The Complete Flute Music, Vol. 2	BIS	1996	BIS-CD- 739
10	Pahud, Emmanuel	Paris	New York: EMI Records	1997	7243-556488-2-2 EMI Classics. 56488 EMI
11	Hurel, Juliette	Debussy, Varèse, Dutilleux, Jolivet, Messiaen, Dusapin, Tanguy, Hersant	France: Naive	2001	V 4925 Naive

6.1. *Chant de Linos* Eserinin Dayandığı Mitolojik Unsurlar

Jolivet'nin müziğinde Antik Yunan mitolojisinin büyük etkisi vardır. Bestecinin felsefi düşüncelerinin sonucu olarak amacı müziğin orijinal antik anlamını keşfetmek ve bunu modern müzik araçlarıyla yeniden ortaya koymaktır (Badcock, 2007, s. 6). Kendisi bunu şu şekilde ifade eder: “Sanatım, insan topluluklarının dindarlığının müzikal ve sihirli ifadesi olarak müziğin orijinal antik anlamını geri getirmeye adanmıştır.” Yine bir başka röportajında “...benim için gerçek bir sanat eseri mitolojik olanı başarmalıdır” ifadesini kullanmıştır (Rae, 2018, s. 110).

Chant de Linos, en başta eserin adında olmak üzere pek çok mitolojik unsur barındırır. Mitolojideki Linos karakteri ile birlikte Linos ağıdı da besteciye ilham olmuştur. Aşağıdaki şekilde ve metinde de görüleceği üzere Jolivet, eserin notasının başında bilgilendirici bir not olarak şunları yazmış ve Linos'nun şarkısına bir atıf yapmıştır: “*Le chant de linos etait, dans l'antiquite grecque, une variete de threne: une lamentation funebre, une complainte entrecoupee de cris et de danses*”

Bu Fransızca metnin Türkçe tercümesi şu şekildedir: “Eski Yunanistan’da linos şarkısı çeşitli türdendi: bir cenaze ağıtı, çığlıklar ve danslarla serpiştirilmiş bir ağıt”

Chant de Linos
pour FLÛTE et PIANO

Le CHANT de LINOS était, dans l'antiquité grecque, une variété de threne ; une lamentation funèbre, une complainte entrecoupée de cris et de danses.

FLÛTE André JOLIVET

Şekil 6.1: *Chant de Linos*.⁷

Chant de Linos'nun kelime anlamı “Linus'un şarkısı” ya da “Linus'un ağıdı”dır. Besteci bu eserde Linos ile Herakles arasında geçen efsaneden esinlenmiştir. Antik Yunan mitolojisi karakterlerinden birisi olan Linos hakkında farklı kaynaklarda birbirinden farklı efsaneler anlatılmaktadır. *Mitologya* adlı kitabın yazarı olan Hamilton (2002) Linos karakteri hakkında şu bilgileri verir:

⁷ André Jolivet, *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Editions Musicales Alphonse Leduc, 175, Rue Saint-Honoré, Paris

Apollon ile Psamathe'nin oğulları olan Linos, küçük yaşta annesi tarafından terkedildi. Çobanların arasında büyüyen Linos'u genç yaşta köpekler parçalayıp öldürmüştü. Bir başka Linos daha vardı; o da Apollon'un oğluydu. Orpheus'a çalgı çalmayı öğreten adamcağız Herakles'e ders verirken, kafası kızan kahramanlar kahramanı tarafından öldürüldü (Hamilton, 1983, s. 237).

Mitoloji Sözlüğü adlı kitabın yazarı olan Grimal (2018) ise Herakles'in müzik hocası olarak görevlendirilen Linos efsanesini şu şekilde aktarır:

Ona [Herakles'e] ön bilgileri öğretmesi için hoca olarak müzisyen Linos verilir. Ama Herakles dikbaşı ve beceriksiz biridir ve Linos'un onun hatasını düzeltmeye çalıştığı bir gün öğrenci tabureyi kapar (liri eline aldığını söyleyenler de vardır) ve hocasının kafasını yarar (Grimal, 2012, s. 100).

Hamilton (2011) bir yerde de Linos kelimesinin kithara⁸ eşliğinde icra edilen bir yas şarkısının adı olduğundan bahseder (Hamilton, 1983, s. 117). Aktüze (2010) de Linos hakkında "...Yunanistan, Fenike ve Mısır'da söylenen çok eski bir matem şarkısı. Homeros'un İlyada'da anlattığı bağbozumu şarkısı" bilgisine yer verir (Aktüze, 2003, s. 108). Grimal (2012) diğer bir efsanede üstün yetenekli bir müzisyen olan Linos'un Apollon'dan daha iyi şarkı söyleyebileceğini iddia etmesi üzerine Apollon'un sinirlenerek onu öldürdüğünden bahseder (Grimal, 2012, 213-221). *Mitoloji Sözlüğü* adlı kitabın yazarı olan Erhat'a (1996) göre Linos efsanesi ağıt yakma törenlerine temel oluşturması için ortaya çıkmış ve zaman içinde efsane ve karakter değişim ve gelişime uğramıştır (Erhat, 1996 s. 345). Antik Yunan'da kahramanların acıklı ölümleri sonrasındaki törenlerde Linos ağıdı söylenmiştir (Grimal, 2005, s. 230-235).

6.2. Eserin Form Özellikleri

André Jolivet'nin kızı Christine Erlih-Jolivet'den⁹ alınan bestecinin kendi el yazması notlarına göre;

"Chant de Linos"

Beste: 1944.

Paris Konservatuvarı'nda flüt öğretmeni olan Gaston Crunelle'e ithaf edilmiştir.

⁸ Telli Antik Yunan Çalgısı

⁹ El yazması notlar 04.06.2021 tarihinde André Jolivet'nin kızı Christine Erlih-Jolivet tarafından mail yoluyla iletilmiştir.

İlk seslendiriliş: 21 Kasım 1944, Paris, Concert privé des Amis de la Jeune France chez Madame de Drouilly, 22, Avenue Foch, Pol Mule (flüt) ve Yvette Grimaud (piyano) tarafından. Ayrıca flüt, keman, viyola, viyolonsel ve arp için beşli bir versiyonu da vardır. Boosey & Hawkes (flüt ve piyano versiyonu) ve Leduc (beşli versiyonu) tarafından yayımlanmıştır.

Süre: 11 dakika.

Önerilen performans seviyesi: 10. sınıf.

Eser Paris Konservatuvarı tarafından flüt yarışması için sipariş edilmiştir (23 Mayıs 1944). Eser bu özel amacın izlerini taşır, gerektirdiği kalıcı virtüözite o kadar zorludur ki. Jolivet'nin atıfta bulunduğu türün neden olduğu biçimsel bölünme, dizilerini Théodore Reinach'ın çalışmasından (La musique grecque, 1926) ödünç alan titiz bir modal plan düzenler. İlk bölüm olan meno mosso, küçük notalarla hareketlendirilmiş *ostinato* bir piyanonun üzerinde unutulmaz bir kantilena geliştirir. Accelerando'dan itibaren flüt, ısıracı bir tizlikte, sıfırdan yaratılan bir dizi üç "kusurlu mod" boyunca ilerler. Piu mosso, bir Delphic ilahisinden ödünç alınan kromatik bir Lydian modu ve başlangıçtaki Hypophrygian modu üzerine inşa edilmiştir. Allegro, farklı tuşlara aktarılmış ve bazen değiştirilmiş tüm bu modları art arda kullanır; 7/8 zaman işaretinin dayanılmaz ritmik inatçılığını, flüt cümleleri ve arpejli piyano noktalamalarının etkileşime girdiği daha lirik bir cantilena izler. Lirizm kademeli olarak daha hızlı ritmik figürlere dönüşür, üçlemelerdeki yavaşlama bir doruk noktasından sonra ilk bölümün transpoze "bis"ine izin verir. La modundan Re'ye, ardından Re moduna aktarılan son Allegro, göz kamaştırıcı final jestine kadar (Re sfffye karşı bir) flüt ve piyanoyu ikişerli üçlemelerde serbest bırakır. Enstrümanın tüm ifade ve teknik kaynakları bu şekilde kullanılır.¹⁰

“Chant de Linos

Prömiyer: 1 Haziran 1945, Paris, Salle du conservatoire; Pierre Jamet quintet.

Eser: flüt, keman, viyola, viyolonsel ve arp için beşli. Leduc tarafından yayımlanmıştır. "Antik Yunan'da Chant de Linos bir çeşit threne idi: kederli bir ağıt, çığlıklar ve danslarla serpiştirilmiş bir ağıt. André Jolivet bu temel üzerine enstrümantal beşli için bir tür rapsodi yazmıştır. Flüt baskın bir melodik rol oynarken, keman, viyola, viyolonsel ve arp yine de belirli bir sonik atmosfer yaratmada çok önemlidir. Bu konuda onlara tamamen Yunan modlarına dayanan bir dil yardımcı olur. Temel olarak kromatik formda Hyperphrygian ve kromatik formda Lydian. Son Danse, bir zamanlar Platon tarafından Dionysosvari coşkusu nedeniyle kınanan Phrygian modunda sona erer. Eser 1944 yılında Ulusal Konservatuar'da bir yarışma parçası olarak kullanılmıştır. O zamandan beri, flüt sınıflarındaki öğrenciler bu eseri çalmayı

¹⁰ El yazması notlar 04.06.2021 tarihinde André Jolivet'nin kızı Christine Erlih-Jolivet tarafından mail yoluyla iletilmiştir.

enstrümanlarında virtüöz olduklarını onaylayan bir test olarak görmektedir. Chant de Linos, Gaston Crunelle ve prömiyerini yapan Pierre Jamet beşlisindeki meslektaşlarına ithaf edilmiştir.¹¹

Form: A -B- A'- B'- C- D- A''- B''- C' (Guarnuccio, 2006, s. 48)

Bölme	Ölçüler	Tempo (♩ =)	İfade
Giriş	1-16	80	-
A	17-33	72	Meno mosso
B	34-46	104	Acell, rit.
A1	47-58	72	A Tempo
B1	59-80	104	Piu mosso
C	81-125	120	Allegro
D	126-175	108	Meno mosso, en cedant
A2	176-187	72	-
B2	188-196	104	Piu mosso
C1	197-229	120	Allegro

Genelde klasik yaklaşımlara bir gönderme olarak yazılmıştır;

Section	Characteristics
Introduction	Improvisatory; seven-note scale based on G
A: Lament	Melancholy; approached with ease Less intense dynamics; Light attacks Adds E-flat
B: Cries or Shrieks	Accented; Surface Metric Fluctuation; Rubato Full aggregate in six-note sets
C: Dances	Accented, segregated from surrounding material Opening pitch collection based on D
D: Interlude	Dreamlike Returns to the opening pitch collection

A- Ağıt

B- Bağırmalar ve Çığlıklar

C- Dans

D- Rüya-gibi, baştaki melodi (Guarnuccio, 2006, s. 50).

Genelde devamlı yükselen ve sonra yavaş yavaş inen, dalga biçimli bir melodik yaklaşım vardır. A harfi sakin ve yavaş gelirken, B harfinde ani bir çıkış oluşmuştur.

¹¹ El yazması notlar 04.06.2021 tarihinde André Jolivet'nin kızı Christine Erlih-Jolivet tarafından mail yoluyla iletilmiştir.

C harfi tekrar sakin gelmektedir. D harfinde tekrardan ani bir çıkış ile yükselmiştir. 75. ölçüden 78'e kadar sakin bir melodi ile ilerleyem eser, F'den 2 ölçü önce ani bir çıkış ile F'ye (*Allegro*'ya) geçiş yapmıştır. L harfinde *Meno Mosso* ile tekrardan dingin bir melodiye geçiş yapmıştır. T harfine (*Allegro*'ya) gelene kadar müziği taşıyarak ve yükselterek getirmiştir. Eserin kadansının (172-175 ölçüler arası) sessizlik ile bağdaştırıldığı düşünülmektedir.

Giriş;

Başlangıçta 3 ölçülük temel fikir artık 4'lü yukarı, transpoze edilmiştir.

Her iki cümlede de (2. ölçü ve 5. ölçü) devam cümleleri aynı noktaya, sol notasına ulaşır ve bunlar piyanodaki ikinci temel fikre bağlanmıştır.

Wagnerian Satz (Wagner usulü, gerginliği arttırarak cümleleme) temel fikri, devamlı yukarılardan tekrar ederek, gerginliği arttırmıştır (14. ölçüye kadar). Sonraki müzik bölümünde, ana fikir parçalara ayrılmış ve daha küçük parçalara bölünerek bir *Codetta*'ya (14. ölçü) ulaşılmıştır.

Klasik müzikte olduğu gibi burada da *Codetta*, yapıyı uzatmak için kullanılmıştır. Ancak, açılışı özetleyen bir yapıya sahiptir. Bu, bir dalga biçimi oluşturmuş ve gelecekteki A bölümünün buna benzer olacağı düşünülmektedir.

Bu durum, *Satzketten* (Cümle zincirleri) olarak adlandırılmaktadır.

Şekil 6.2: *Chant de Linos*.¹²

¹² Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.

A Bölümünün Özellikleri

Merkezi sol ağırlıkta duyularak başlamıştır.

Modal bir melodi sol, la bemol, si, do diyez ve fa (G, Ab, B, C#, D ve F) sunulmuştur (Url-6).

Giriş bölümünde sunulan melodiye Mi bemol eklenmiştir.

A bölümündeki cümleler, devam cümleleri ile gruplanmış, uzatılmıştır (Satzketten).

Müziğin dinamikleri nüansların yükselmesiyle desteklenmiştir.

Şekil 6.3: Chant de Linos, A.¹³

B Bölümünün Özellikleri

B Bölümünde yeni bir cümleme çeşidi gözükmektedir. Örneğin; Yükselen arpejler ve çarpmalar (soru), Kurbağa dili¹⁴(cevap).

Flütte yankılanan ve süslenen solo bir ara bölüm içermektedir.

Piyanoda *ostinato* benzeri bir giriş gösterir (dansın merkezinde piyano olduğu düşünülmektedir).

Şekil 6.4: Chant de Linos, B.¹⁵

¹³ Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.

¹⁴ Kurbağa dili; Enstrümanın içine üflerken dilin titreştirilmesi sonucu trrrr veya frrrr yapma ile ortaya çıkan ses.

¹⁵ Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.

C Bölümünün Özellikleri

Chant de Linos'un ilk akla gelen melodisi olan 7/8'lik, dans ile bağdaştırılan bölümdür (F harfi).

Cümle yapısı açık ve simetrik.

Şekil 6.5: Chant de Linos, F. 16

D Bölümünün Özellikleri

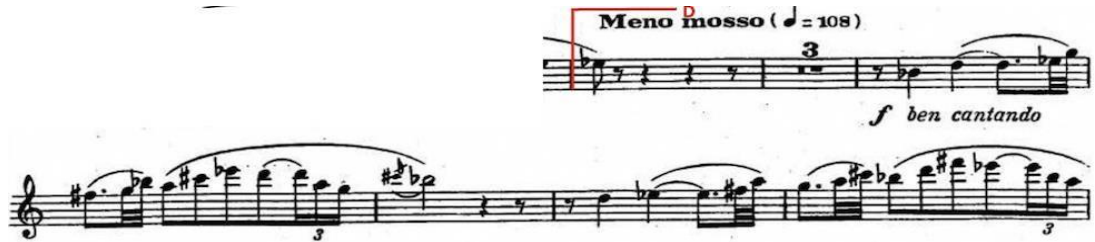
L harfinden başlamıştır (Guarnuccio, 2006, s. 32).

R harfine kadar gelmektedir.

R harfi A harfinin başka tondan tekrarı olarak gelmektedir.

S harfi D harfinin başka tondan tekrarı olarak gelmektedir.

T harfi ise 7/8'lik ölçünün başladığı F harfinin tekrarını bitişe bağlamıştır.

Şekil 6.6: Chant de Linos, L. 17

¹⁶ Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.

¹⁷ Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.

6.3. *Chant de Linos* Eserinin Yorumu İçin Çalışma Teknikleri ve Yorumla İlişkin Öneriler

Flütte dil tekniği, dilin hareketi ile iki notanın birbirinden ayrılması olarak ifade edilebilir. Dil teknikleri geliştirilebilir. Özellikle eserin F harfi ile belirtilmiş bölümünde gelen kalın seslerdeki güçlü üfleme ile dili belirgin şekilde ayırmak için Taffanel *Günlük Egzersizler* kitabından 1, 2, 5, 6, 8, 10, 11 numaralı egzersizler çalışılabilir ve Marcel Moyse *Ecole de L'articulation* kitabının tamamı çalışılabilir.

Örnek;

Şekil 6.7: Marcel Moyse *Ecole de L'articulation* Egzersiz No: 6.¹⁸

Örnek;

Şekil 6.8: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No:1.¹⁹

Eserin iki ve üçüncü, beş ve altıncı, sekiz ve dokuzuncu ölçülerinin başında dil vuruşlarının belli olması için ise dil çalışılma tekniklerinden önerilmektedir. Philippe Bernold *La Technique d'Embouchure* egzersiz kitabı, 4. bölümde yazılmış olan dil çalışmalarının tamamı çalışılabilir.

¹⁸ Moyse, M., (1928). *Ecole de L'articulation*, Paris, Alphonse Leduc & Cie.

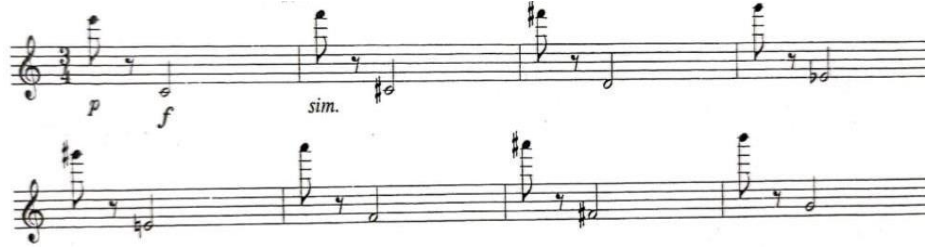
¹⁹ Taffanel, G., ve Gaubert, P., (1989). *17 Big Daily Exercises*, Imprimerie P.Oudin-Poitiers.

Örnek;

Şekil 6.9: Philippe Bernold *La Technique d'Embouchure* Egzersiz No: 64. ²⁰

Örnek;

Şekil 6.10: Philippe Bernold *La Technique d'Embouchure* Bölüm:4, Egzersiz No: 63. ²¹

Aynı ölçülerde gelen (yukarıda bahsedilen) aksan, *ffp* (fortissimo, piano) ardından *crescendo* ile *tril* ve dil vuruşu bütün seslerde ayrı ayrı çalışılabilir.

Şekil 6.11: *Chant de Linos* 2., 5. ve 8. Ölçüler. ²²

Edisyonun içinde A'dan V'ye kadar kadar harfler mevcuttur. Aşağıdaki metinde açıklamalar harfler ile yapılmıştır.

A (A1) harfi (*meno mosso*, daha az hızlı), daha sakin gelmektedir. Tonun ve müzikalitenin ön planda olduğu bir yer olarak düşünülebilir. Burada tonun daha geniş ve güçlü olması, yazılı nüansların farklı ve belirgin olması anlamında önemlidir. “Müzik, farklı duygusal ve tematik katmanları ifade etme yeteneği sunmaktadır” (Kosman, 2023, s.20). Bu bağlamda uzun cümleleme, nefes kontrollü ve nefesin

²⁰ Bernold, P., (2018). *La Technique d'Embouchure*, Gérard Billiaudot Editeur Version Révisée.

²¹ Bernold, P., (2018). *La Technique d'Embouchure*, Gérard Billiaudot Editeur Version Révisée.

²² Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.

istikrarlı kullanımı önem içermektedir. Nefes çalışması olarak Marcel Moyse De La Sonorite ezgersiz kitabından nüanslarıyla beraber ses üfleme ve ton çalışmaları önerilebilir.

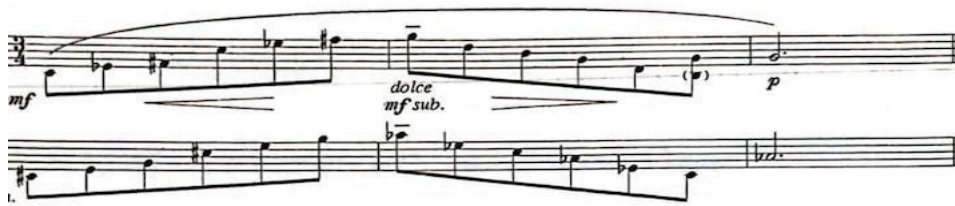
Örnek;

Şekil 6.12: Marcel Moyse *De La Sonorite* sf. 10. ²³

Ton ve nüans çalışmaları için önerilebilecek bir diğer ezgersiz Philippe Bernold'dan *La Technique d'Embouchure* ezgersiz kitabında yazılı *Vocalise*'lerin tamamı olacaktır.

Örnek;

Şekil 6.13: Philippe Bernold *La Technique d'Embouchure Vocalise:8*. ²⁴

Eserin B (B1) harfinde, otuz beşinci ölçüde aksanların belirgin ve kısa olmasına yazılan kurallar dahilinde dikkat edilmesi gerekmektedir. Philippe Bernold *La Technique d'Embouchure* ezgersiz kitabından 4. Bölümdeki ezgersizler çalışılabilir.

²³ Moyse, M., (1934). *De La Sonorite; Art Et Technique*, Paris, Alphonse Leduc & Cie.

²⁴ Bernold, P., (2018). *La Technique d'Embouchure*, Gérard Billiaudot Editeur Version révisée.

Örnek;

Şekil 6.14: Philippe Bernold *La Technique d'Embouchure* Bölüm:4, Egzersiz:1. ²⁵

Reichert günlük egzersizler (*Tägliche Übungen*) kitabından 1 numaralı egzersiz bütün seslerin üzerinden geçmeye fırsat tanıdığı için yazılanların tamamını kurbağa dili olarak çalışmak, kurbağa dili tekniğinin gelişmesi için önerilebilir.

Örnek;

Şekil 6.15: Reichert *7 Exercices Journaliers*, No:1. ²⁶

Accelerando yazan kısımları yavaş ritimden hızlı ritme getirirken çalınan bütün notaların net bir şekilde duyulmasına önem vermek gerekmektedir. Bu pasajların hızlandırılması için yavaş metronom ile çalışmaya başlayıp, daha sonrasında metronomu adım adım hızlandırarak çalışmak önerilmektedir.

39. ölçünün başında gelen üçüncü oktav do notasının *forte* olmasından kaynaklı tiz olmaması için üçüncü oktav si ve do *tril* pozisyonundaki si notasının sol el baş parmak açık olarak kullanıldığı ses do olarak kullanılabilir.

²⁵ Bernold, P., (2018). *La Technique d'Embouchure*, Gérard Billiaudot Editeur Version Révisée.

²⁶ Reichert, M., A., (1872). *7 Exercices Journaliers Pour La Flûte*, Editions Schott.

Eserin C (A1, a Tempo) harfinde tempo tekrardan sakinleşmektedir ve yine nüanslar ve tonun daha önde olduğu bir yer olarak gelmektedir. Burada gelen piano nüsansı müzik ile birlikte pusu gibi, daha gizemli çalınabilir. Bu çalım için piano nüansta uzun cümleli ve bağlı etütler çalışılabilir.

54. ölçüde gelen ilk 3. oktav sol çift diyez piano nüansta çalınırken, notanın pes kalmaması için sağ el serçe parmak ile kalın do notasına basılabilir, böylece biraz daha tizleşecek ve piano nüansta ses daha rahat çıkacaktır. Bu bölümde piyanonun partisi do diyez ağırlıklı olduğundan entonasyona referans olarak piyanodan gelen bas seslerin dinlenmesi önerilmektedir.

Örnek;

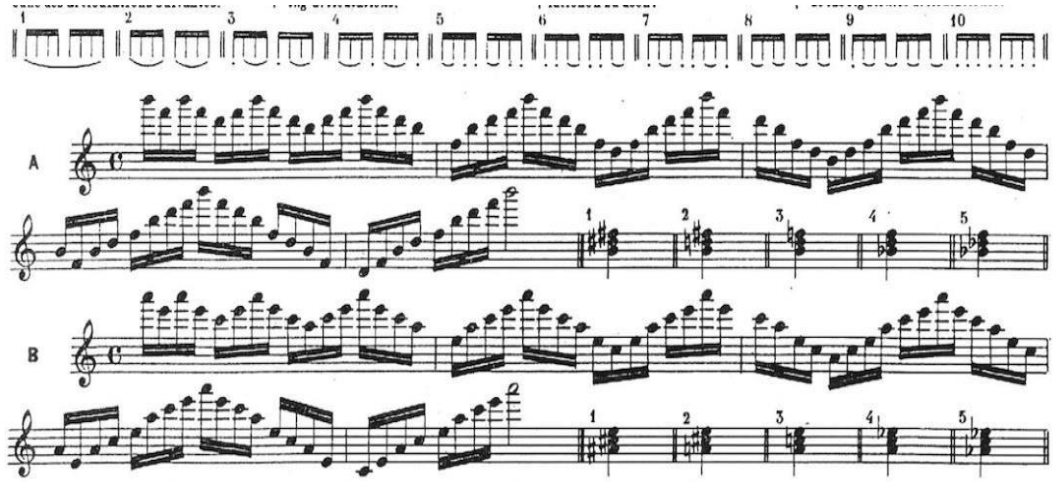

Şekil 6.16: Marcel Moyse *De La Sonorite* sf. 6. ²⁷

Eserin D harfinde (B1, *Piu mosso*) 71. ölçüde gelen küçük notaların çok hızlı olması gerekmektedir, bu sayede piyano ile gelen *senkopl*lar daha ritmik ve kolay olacaktır. Bu hızlı gelen pasajlar için özellikle atlamalı aralıklar ve 3. oktav çalışılması önerilmektedir. Parmakları yerinden çok fazla kaldırmadan, küçük hareketlerle çalışılması hızlı geçişler için kolaylık sağlayacaktır. Aşağıda yazılan egzersizler, farklı bağlı ve dilli olan şekilleriyle ayrıca örnek olarak verilmiştir.

²⁷ Moyse, M., (1934). *De La Sonorite; Art Et Technique*, Paris, Alphonse Leduc & Cie.

Örnek;

Şekil 6.17: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No: 9. ²⁸

Daha sonrasında 72. ölçüde (E harfinde) gelen pasaj, piyano olmadan, yalnızca flütün çalacağı şekilde geldiği için flüt daha serbest çalabilir.

Eserin F harfinde (C, *Allegro*) 7/8'lik ölçüye, dans bölümüne geçiş yapılmıştır. Metronom ile çalışmanın en önemli olduğu yerlerden biri olan, özellikle F harfinden itibaren L harfine (D) kadar olan kısmı sekizlik notalara 1 vurarak 150 metronomdan, notasının üstünde istenilen dörtlük notalara 120 metronoma gelene kadar 5'er metronomla arttırmak iyi olacaktır. Flütte kalın seslerin dil ile güçlü çalınırken net bir şekilde duyulabilmesi için aşağıdaki egzersizlerin dilli ve bağlı çeşitlemelerle çalışılması önerilmektedir.

Örnek;

Şekil 6.18: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No: 10. ²⁹

²⁸ Taffanel, G., ve Gaubert, P., (1989). *17 Big Daily Exercises*, Imprimerie P.Oudin-Poitiers.

²⁹ Taffanel, G., ve Gaubert, P., (1989). *17 Big Daily Exercises*, Imprimerie P.Oudin-Poitiers.

105. ölçü eserin I harfinde flüt bitirdikten sonra piyano ile 108. ölçüde aynı girilebilmesi için iyi sayılması gerekmektedir. 109. ölçünün son la diyezi ve 110. ölçünün la diyezi si bemol perdesinden alınabilir. 111. ölçünün ilk la diyezi si bemol perdesinden, ikinci la diyezi la diyez perdesinden, son olarak gelen la diyez in ise tekrardan si bemol perdesinden alınması ritm olarak hızlı çalınması açısından bu hızlı pasajda daha rahat geçiş sağlamak ve kolaylık için kullanılabilir. 124. ölçüde gelen 3. oktav si, si diyez, si, 3. oktav si ve do *tril* pozisyonundan alınabilir. Aynı ölçü içinde daha hızlı çalabilmek için, ilk fa diyez normal pozisyonundan, ikinci ve üçüncü gelen fa diyezler ise sağ el 3. parmak ile alınabilir.

Örnek;

Şekil 6.19: *Chant de Linos* 111. ölçü.³⁰

Örnek;

Şekil 6.20: *Chant de Linos* 224 ve 225. ölçüler.³¹

Eserin L harfinde (D, *Meno mosso*, en cedant) piyano eşliği ile çalışılması ve beraberliğine dikkat edilmesi, girişlerin daha kolay olması açısından önerilmektedir. 156. Ve 161. Ölçülerde metronom ile yavaş ritimden başlayarak hızlandırma çalışması tavsiye edilmektedir. Her farklı metronom vuruşunda farklı diller bağlar ve farklı ritimlerle çalışılması virtüözite gerektiren pasajları eşit bir şekilde hızlandıracaktır. Hız ve atlama gerektiren pasajlarda yan yana olan notalar ritimli olarak *tril* gibi çalışılabilir. Böylece bir sestem diğerine geçerken sesin çatlama ve net çıkması sağlanacaktır.

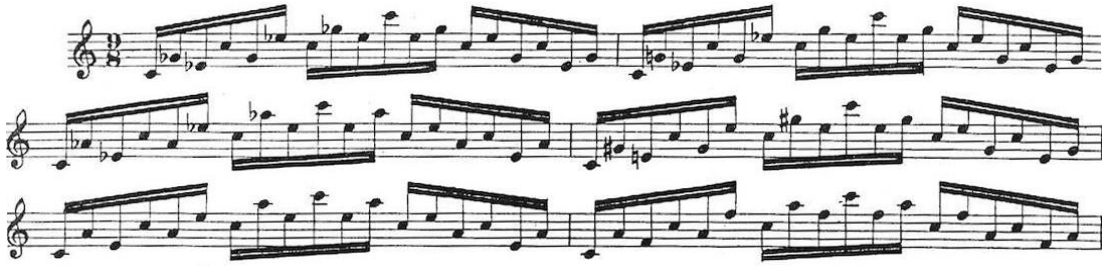
³⁰ Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano Flûte*, Paris, Alphonse Leduc.

³¹ Jolivet, A., (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano Flûte*, Paris, Alphonse Leduc.

Müzikal anlamda sakin gelen, tonun ve müzikalitenin ön planda olduğu eserin R harfi (A2) flütün melodisi A harfinin küçük 3'lü yukarısında gelmiştir. Fakat piyano partisi tamamen farklı yazılmıştır. A harfi için yapılan ton ve nüans çalışmaları burada da yapılabilir. A harfinde *mezzoforte* nüansla yazılan flüt partisi bu sefer *piano* nüans ile yazılmıştır.

S harfi (B2, *Piu mosso*) için metronom ile çalışılması önerilmektedir. Aralık atlamaları için Taffanel günlük egzersizlerden çalışılabilir.

Örnek;

Şekil 6.21: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No:11. ³²

T harfinde (C1, Allegro) 214. Ölçüden itibaren 219. Ölçüye gelene kadar olan 3'leme pasajlardaki parmak geçişleri için Taffanel günlük egzersizlerden 7 numaralı egzersiz önerilmektedir.

Örnek;

Şekil 6.22: Taffanel ve Gaubert günlük egzersizler No:7. ³³

³² Taffanel, G., ve Gaubert, P., (1989). *17 Big Daily Exercises*, Imprimerie P.Oudin-Poitiers.

³³ Taffanel, G., ve Gaubert, P., (1989). *17 Big Daily Exercises*, Imprimerie P.Oudin-Poitiers.

226. ölçüde 3. oktavda gelen re-fa-sol-la notalarında fa ve sol notalarının si ve do doğuşkanlarından alınması, ritim olarak hızlı çalınması açısından kolaylık sağlayacaktır.

Örnek;

7. SONUÇ

Flüt repertuarının önemli ve etkileyici eserlerinden biri olan André Jolivet'nin *Chant de Linos*'u, teknik zorlukları, duygusal derinliği ve hikaye anlatımındaki gücüyle tanınır. 20. yüzyıl çağdaş müzik dünyasında kendine özgü bir yere sahiptir. Bu eser, sadece flütün teknik ve ifadesel potansiyelini ortaya çıkarmakla kalmamış, aynı zamanda müzikal anlatım ve duygu derinliği açısından da büyük bir zenginlik sunmuştur. Jolivet'nin bu eseri, 20. yüzyıl Fransa'sında yaşanan dönüşümleri, müzikal ve kültürel akımları yansıtırken, sanatçının kendi hayatı ve eserin beste sürecindeki etkileşimleri ile duygusal derinlik, teknik ustalık ve sıra dışı yapısal özelliklerin birleşimi olarak flüt repertuarında önemli bir eser olarak yer almaktadır.

André Jolivet, 20. yüzyıl Fransız müziğinin önemli bestecilerinden biridir. Kendisi, savaş sonrası dönemde Fransız müziğindeki yenilikçi hareketlerin önde gelen isimlerinden biri olarak kabul edilir. Jolivet'nin müziği, savaşın etkileriyle şekillenen dönemin ruhunu ve müzikal ifadeyi araştırma arzusundan beslenir. Bu bağlamda, *Chant de Linos* gibi eserler, savaş sonrası travmanın etkisiyle ortaya çıkan yeni bir müzikal dilin parçası olarak değerlendirilmiştir.

Chant de Linos, antik Yunan mitolojisinin bir figürü olan Linos'nun hikayesinden esinlenmiştir. Linos, müzikte ustalık ve ahlaki erdemlerin sembolü olarak kabul edilmiştir. Jolivet, bu eserinde öyküsü trajik bir şekilde sonlanan Linos'nun şarkısına bir atıfta bulunmuştur. Jolivet, Yunan mitolojisinde bir karakter olan Linos'yu modern bir perspektifle ele alırken, eseri müzikal motifler aracılığıyla yorumlayarak bu trajik hikayeyi müzikal bir deneyim haline getirmiştir.

Savaş sonrası dönemin karanlık atmosferiyle birleşen mitolojik ve sembolik unsurlar, flüt ve piyano arasındaki etkileşim, *Chant de Linos*'nun derin ve çarpıcı bir eser olmasına yol açmış, dinleyiciye bir hikaye anlatma hissiyatını vermiş ve duygusal bir derinlik sağlamıştır.

Jolivet'nin müzikal ve düşünsel evriminin yanı sıra eserin flüt için yazılan bölümleri, flütün teknik imkanlarını ve ifade yeteneklerini sergilemektedir. Hızlı pasajlar,

yumuşak geçişler ve duygusal melodiler, flüt icracısının ustalığını ortaya koymak için bir fırsat oluşturmaktadır. Eserin piyano partisi ise, flütün melodik ve ritmik temalarını desteklerken aynı zamanda kendi özgün katkılarını sunmaktadır. Armonik zenginlik, ritmik çeşitlilik ve duygusal vurgular, piyano partisinin desteği ile flüt icracısı için etkileyici bir zemin oluşturmaktadır.

Eserin performansının etkili olması için flüt ve piyano icracılarının teknik bir ustalık kazanması ve duygusal bir bağ kurması gerekmektedir. Her iki enstrümanın da birbirine tam olarak uyum sağlaması ve duygusal anlam ifade etmesi gerekmektedir. Flüt sanatçısının zarafeti ve piyanistin duyarlılığı, eserin etkileyici bir şekilde sunulmasını sağlar.

Hızlı pasajların akıcı bir şekilde çalınması, flütçünün tekniğini ve çalma hızını geliştirmesine yardımcı olur. Ardından, duygusal derinlik ve ifadeyi vurgulayan melodik geçişlere odaklanılabilir. Piyano eşliğinde yapılan çalışmalar, flüt ve piyanonun uyum içinde çalınması için önemlidir.

Eserin incelenmesi ve araştırılması, Jolivet'nin müzikal dili ve bestecilik tarzı hakkında daha derin bir anlayış sağlamanın yanı sıra, 20. yüzyıl çağdaş müziğinin evrimini anlamak için de önemlidir. Jolivet'nin eserdeki ifadesi, sadece müzikal tekniklerle sınırlı kalmamış, savaş sonrası dönemin kültürel ve sosyal bağlamda yansımaları olmuş, aynı zamanda sanatın nasıl bir anlam taşıdığını ve nasıl bir etkisi olduğunu anlatan derinlikte olmuştur. Dolayısıyla eseri icra ederken bütün bu bilgiler ışığında çalmak için bu inceleme faydalı olacaktır.

Sonuç olarak, 20. yüzyılın önemli müzik eserlerinden biri olarak kabul edilen A. Jolivet'nin *Chant de Linos*'u, flüt repertuarındaki önemli bir yere sahiptir ve Jolivet'nin müzikal ve kültürel mirasını anlamak için önemlidir. Bestecinin gerçeküstücü akımdan etkilendiği, eserlerinde mitoloji ve büyü konularına yer verdiği, *Chant de Linos* adlı eserinde "Linos" adlı mitolojik karakterin hayatını, kendi hayatından hikayelerle bağ kurarak betimlediği düşünülebilir. *Chant de Linos*'nun incelenmesi, sadece müzik tarihine değil, aynı zamanda insan deneyimine ve kültürel belleğe de derinlemesine bir bakış sunmuştur. Müzisyenlere hem teknik ustalık hem de duygusal ifade yeteneklerini geliştirme fırsatı sunan bu eserde flüt ve piyano arasındaki etkileşim, müziğin duygusal ve teknik boyutlarını vurgulamıştır. Bu araştırmada yer alan flütün teknik zorlukları, piyano ile birlikteliği, müzikalitesi, eserde ton gösterimi, nüans

farklılıklarının belli edilebilmesiyle ilgili çalışma teknikleri belirlenerek gerekli görülen çalım önerileri sunulmuştur.

Bütün içinde eseri yorumlamak her sanatçının başlıca hedefidir. Eser metni çalışması bu yönüyle ilerlemiştir ve kaynak olarak kullanımı hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

- Akçay, Ş., Ö., ve Duzak, B.** (2021). *Piyanistlerde Olası Fiziksel Sorunlara/Sakatlanmalara Yol Açabilecek Durumlar ve Korunmaya Yönelik Öneriler*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 (2), 619-637.
- Aktüze, İ.** (2003). *Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*, İstanbul, Pan Yayıncılık.
- Andersen, J.** (1885). *24 Etudes For Flute*, Op.15, Hamburg, Max Leichssenring.
- Andersen, J.** (1888). *24 Etudes For Flute*, Op. 33, Luckhardt.
- Jolivet, A.** *Chant de Linos pour Flûte et Piano (Flûte)*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.
- Anfam, D.** (1990). *Abstract Expressionism (World of Art)*, Londra, İngiltere, Thames&Hudson.
- Bach, J. S.** (1722). *Partita A minör*, BWV 1013.
- Badcock, A.** (2007). *André Jolivet's Chant de Linos: Spiritual Dimensions and Performance Perspectives*, University of Tasmania, Utas Conservatorium of Music, Lisans Tezi.
- Bernold, P.** (2018). *La Technique d'Embouchure*, Gérard Billiaudot Editeur Version Révisée.
- Boehm, T.** (1908). *24 Caprices-Etudes for Flute*, Op.26, New York, Carl Fischer.
- Boran, İ., ve Yıldız Şenürkmez, K.** (2007). *Kültürel Tarih Işığında Çoksesli Batı Müziği*, Yapı Kredi Yayınları.
- Cadieu, M.** (1961), *A Conversation with André Jolivet*, Tempo, 1.59, 2-4 <<https://doi.org/10.1017/S0040298200027789>>
- Caruso, M.** (2008). *Music and Magic: Man and The Cosmos in Jolivet's Suite en Concert*, University of California, VDM Verlag Dr. Müller.
- Cheramy, M. A.** (2006). *Dwelling in The Secret: André Jolivet's 'Ascèses' in The Context of His Life and Philosophy*, Rice University, Houston-Texas, Doktora Tezi.
- Collier, K. A.** (2016). *André Jolivet Fusion: Magical Music, Conventional Lyricism and Japanese Influences Network to Create Concerto pour Flute et Piano and Sonate pour Flute et Piano*, University of Nevada, Las Vegas, Doktora Tezi.
- Colosimo, K.** (2001). *André Jolivet's 'Chant de Linos' and the Paris Conservatory Morceaux de Concours*, California State University, Long Beach, Proje Raporu.

- Cortez Muñoz, M. E.** (2014). *El Rito y El Mito Como Fuente de Inspiración En El Repertorio Para Flauta Traversa*, Pontificia Universidad Católica de Chile Facultad de Artes, Magíster en Artes, Santiago, Chile, Doktora Tezi.
- Edmiston, J. J.** (2016). *The Effects of World War II on Significant Composers of Music for The Flute*, University of Maryland, Doktora Tezi.
- Erhat, A.** (1996). *Mitoloji Sözlüğü*, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Fernandes, J. M.** (2014). *A Influência de Teilhard de Chardin Nas Obras Para Flauta de André Jolivet Espiritualidade e Filosofia em Ascêses, Pipeaubec e Une Minute Trente*, Universidade de Évora, Yüksek Lisans Tezi.
- Fineberg, J.** (1999). *Art Since 1940: Strategies of Being*, Londra, İngiltere, Laurence King Publishing.
- Grant, M. J.** (2001). *Serial Music, Serial Aesthetics: Compositional Theory in Post-War Europe*, Cambridge, İngiltere, Cambridge University Press.
- Griffiths, P.** (2010). *Modern Music and After*, Oxford, İngiltere, Oxford University Press.
- Grimal, P.** (2005). *Yunan Mitolojisi*, Ankara, Dost Kitabevi.
- Grimal, P.** (2012). *Mitoloji Sözlüğü Yunan ve Roma*, Kabalcı Yayınevi.
- Guarnuccio, B. A.** (2006). *André Jolivet's Chant de Linos (1944): A Sentential Analysis*, Bowling Green State University, Music Theory, Yüksek lisans Tezi.
- Gündüz, J.** (2008). *André Jolivet'in Cinq Incantations'u Üzerine Bir Çalışma Kılavuzu Önerisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Sanatta Yeterlilik Tezi.
- Hamilton, E.** (1983), *Mitologya*, İstanbul, Varlık Yayınları.
- Harvey, J.** (1999). *Music and Inspiration*. Londra, İngiltere, Faber and Faber.
- Holmes, T.** (2008). *Electronic and Experimental Music: Technology, Music and Culture*, New York, Amerika, Routledge.
- İlyasoğlu, E.** (2009). *Zaman İçinde Müzik*, 9.Basım, İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Jolivet, A.** (1946). *Chant de Linos pour Flûte et Piano Flûte*, Paris, Editions Musicales Alphonse Leduc.
- Karg-Elert, S.** (1918). *30 Caprices For Flute Solo*, Op. 107, Leipzig, Steingraber Verlag.
- Kaygısız, M.** (1999). *Müzik Tarihi Başlangıcından Günümüze Müziğin Evrimi*, Kategori Yayıncılık.
- Kosman, E. A.** (2024). *Erken Yaşta Piyano Eğitiminin Önemi ve İncelikleri*, Müzik Sanatı ve Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar VI.
- Lee, C. J.** (2009). *Flute Music From The Mid-Twentieth Century By Three French Composers: Jean-Michel Damase, Andre Jolivet, and Henri Tomasi*, University of Maryland, Doktora Tezi.
- Levine, C., ve Mitropoulos-Bott, C.** (2002). *The Techniques Of Flute Playing*, Barenreiter-Verlag Karl Votterle.

- Lorenzo, L.** (1928). *18 Caprices For Flute*, Op:34, Mainz, Musikverlag Zimmermann.
- Mauceri, J.** (2022). *La Guerra y La Música, Los Caminos de La Música Clásica En El Siglo XX*, Barcelona, Ediciones Siruela.
- Mimaroglu, İ. K.** (1970). *Musiki Tarihi*, Ankara, Varlık Yayınevi.
- Morgan, R. P.** (1991). *Twentieth-Century Music: A History of Musical Style in Modern Europe and America*, New York, Amerika, W. W. Norton&Compony.
- Moyse, M.** (1923). *Exercices Journaliers Pour La Flute*, Paris, Alphonse Leduc.
- Moyse, M.** (1928). *Ecole de L'articulation*, Paris, Alphonse Leduc & Cie.
- Moyse, M.** (1934). *De La Sonorite; Art Et Technique*, Paris, Alphonse Leduc & Cie.
- Nyman, M.** (1999). *Experimental Music: Cage and Beyond*, Cambridge, İngiltere, Cambridge University Press.
- Parker-Harley, J. C.** (2005). *Magic And Evocatioan In The Cinq Incantations Pour Flûte Seule By André Jolivet*, Cincinnati, Ohio, Doktora Tezi.
- Poduska, D. M.** (1999). *Classical Myth in Music: A Selective List*, The Classical World, The Johns Hopkins University Press.
- Rae, C.** (2018). *André Jolivet: Music, Art, and Literature (Music and Literature)*, Routledge Taylor & Francis.
- Raudsepp, K. J.** (1980). *André Jolivet, The Evolution Of A Style*, McGill University, Yüksek Lisans Tezi.
- Reichert, M. A.** (1872), *Tägliche Übungen*, Editions Schott.
- Reichert, M. A.** (1872). *7 Exercices Journaliers Pour La Flûte*, Schott.
- Ross, A.,** (2007). *The Rest Is Noise: Listening to the Twentieth Century*, New York, Amerika, Farrar, Straus and Giroux.
- Sarıboğa Akça, B., ve Talu, Ç.** (2021). *Flüt Repertuarını Etkileyen Yunan Mitolojisi Karakterleri*, Social Sciences Research Journal, 10.1, 102-11
- Say, A.** (1997). *Müzik Tarihi*, 3.Basım, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Schiffer, B.** (1975). *André Jolivet (1905-1974)*, *Tempo*, Cambridge University Press, 112.3, 13-16
- Selanik. C.** (1996). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni. Müziğin Görkemli Yolculuğu*, 1. Basım, Ankara, Doruk Yayınları.
- Smith, R. L.** (1995), *Chant de Linos; Poemes Pour l'Enfant; Pastorales de Noel; Suite Liturgique*. *The Musical Times*, Vol.136. No:1834
- Taffanel, G., & Gaubert, P.** (1989). *17 Big Daily Exercises*, Imprimerie P.Oudin-Poitiers.
- Toff, N.** (1996). *The Flute Book*, Oxford, İngiltere, Oxford University Press.
- Whittall, A.** (2008). *The Cambridge Introduction to Serialism*, Cambridge, İngiltere, Cambridge University Press.

- Winton, S. R.** (1993). *The Unaccompanied Flute Works of André Jolivet*, Washington, The Catholic University of America, Doktora Tezi.
- Yavuz, S.** (2010). *André Jolivet'nin Trompet Konçertino'sunun Çalışma Yöntemlerinin İncelenmesi*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Elektronik Kaynaklar

- Url-1** <http://www.jolivet.asso.fr/en/biography/enbiography1905-1926/> Erişim Tarihi: 18.07.2022
- Url-2** <https://musicalgeography.org/2016/06/16/1927-schoenberg-in-paris/> Erişim Tarihi: 19.07.2022
- Url-3** <http://www.jolivet.asso.fr/en/biography/1927-1932/> Erişim Tarihi: 18.07.2022
- Url-4** <http://www.jolivet.asso.fr/en/photo-album/composer/> Erişim Tarihi: 02.07.2022
- Url-5** <https://www.npr.org/2003/08/26/1407960/jolivet-suite> Erişim Tarihi: 17.07.2022
- Url-6** https://en.wikipedia.org/wiki/Chant_de_Linos Erişim Tarihi: 19.07.2022
- Url-7** <https://www.boosey.com/composer/Andr%C3%A9+Jolivet> Erişim Tarihi: 10.05.2024
- Url-8** <https://musicalgeography.org/2016/06/16/1927-schoenberg-in-paris/> Erişim Tarihi: 19.07.2022
- Url-9** https://en.wikipedia.org/wiki/Andr%C3%A9_Jolivet Erişim Tarihi: 15.06.2023

ÖZGEÇMİŞ

2000 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı / Flüt Sanat Dalı'na kabul edilerek Gülsen Şatana'nın öğrencisi olarak eğitimine başlamıştır. Aynı yıl Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde ilk konserini vermiştir. 2006 yılında Seveda-Cenap And Müzik Vakfı tarafından eğitim bursu almaya hak kazanmış ve 2010 yılına dek ilgili Vakıf tarafından desteklenmiştir. 2010 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı Flüt Sanat Dalı'ndan Gülsen Şatana'nın öğrencisi olarak üstün başarı ile mezun olmuştur. Flüt çalışmalarına Gülsen Şatana, Stiliana Stavreva, Prof. Ayla Uludere, Prof. Carlo Morena, Songül Özdemir ile devam etmiştir. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Antalya Devlet Senfoni Orkestrası, Samsun Devlet Opera ve Balesi, Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, Bursa Devlet Senfoni Orkestrası, KKTC Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Hacettepe Üniversitesi Senfoni Orkestrası, Ulusal Gençlik Senfoni Orkestrası (UGSO) ve Ankara Devlet Tiyatroları gibi çeşitli orkestralarda Flüt ve Pikolo çalmanın yanı sıra solo ve oda müziği alanlarında birçok konser vermiştir. 2013 yılında Gazi Üniversitesi'nden Pedagojik Formasyon almaya hak kazanmıştır. 2015 Bahar Yarıyılında Erasmus Programı kapsamında yüksek lisans öğrenimini Roma Santa Cecilia Konservatuvarı'nda sürdürme hakkı kazanmış olup, İtalya'da konserler vermiştir. 2006-2015 yılları arasında Bülent Evcil, Gülşen Tatu, Sibel Pensel, Philippe Bernold, Christian Plouver ve Felix Renggli gibi önemli flüt sanatçılarının ustalık sınıflarına aktif olarak katılmıştır. 2018 yılında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda Gülsen Şatana ile Yüksek Lisans programını başarı ile tamamlamış olup, 2019 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı Müzik Anasanat Dalı Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Sanatte Yeterlik Programına hak kazanmış, Prof. Ayla Uludere ile çalışmalarına başlamıştır. Uluslararası Bellapais İlkbahar Müzik Festivali kapsamında 2019, 2023 ve 2024 yıllarında resitaller vermiştir. 2020-2022 yılları arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yakın Doğu Üniversitesi'nde flüt eğitimi vermiştir. 2017 yılından bu

yana Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda flüt grup şefi olarak çalışmalarına devam etmektedir.